

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izdaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ob desetletnici koroškega plebiscita

Slovenci smo alpski Slovani. Bili so časi, ko se je razprostiralo slovensko ozemlje preko vseh vzhodnih Alp, ko smo na severu ob Donavi neposredno mejili na severne Slovence, na Čehe. V onih časih je bila sedanja Koroška popolnoma slovenska dežela. Kronist Ivan Unrest imenuje Koroško: »ein recht-windisch land« — pravo slovensko deželo. Da je bila Koroška nekoč vsa slovenska, priča tudi to, da na Solnograškem ljudstvo Koroško še danes imenuje kratkoma »das windische Land« — slovensko deželo.

Pa slovensko ozemlje se je vedno bolj krčilo, od srednje Donave so nas potisnili skoraj do Drave. In Koroška je samo v svojem jugovzhodnem delu še slovenska. Tu še živi 100.000 Slovencev, a vsled silnega nemškega pritiska, zlasti vsled pomemčevalne šole se število Slovencev na Koroškem leto za leto manjša. Ni dvoma, da se število Slovencev na Koroškem vsakih deset let pomnoži vsaj za 10.000. Kajti naravni prirastek v Slovenskem Korotanu znaša redoma 30, ponekod pa celo do 40 pro mille, t. j. na tisoč prebivalcev. In vendar vključ temu visokemu prirastku opažamo žalostno dejstvo, da je Slovencev na Koroškem vsako leto manj, da se njihovo število vsakih deset let zmanjša za kakih 10.000. Kam so izginili? Ali so odšli v Ameriko, ali jih je pobrala kuga? Ne eno, ne drugo, ostali so v deželi, saj število prebivalstva v deželi vsako leto narašča, a Slovencev je vedno manj, ker se pomemčujejo. Kolikor manj Slovencev, toliko več Nemcev. Slovenci izginjajo, mladi rod postaja nemški, stari slovenski rod izumira.

Ob severni narodni meji par ur od Celovca sem pred leti vprašal Slovenko: »Ali ljudje tukaj še umejo slovensko?« Odgovorila je: »Ne več.« In vprašal sem: »Kam pa so izginili Slovenci?« In odgovorila je: »Pomrli so. Mladi rod je nemški, šola in cerkev sta nemški.«

Taka je usoda Slovencev na Koroškem: izumiranje, utapljanje v nemškem morju.

Nekdaj pomemčevanje ni šlo tako gladko. Slovenec ni mogel postati Nemec, dokler ni znal nemško. Le polagoma, pod pritiskom nemških kolonistov (doseljencev) se je pomemčevalo slovensko ozemlje. Tedaj še ni bilo šol. Odkar pa je na Koroškem dobrih šestdeset let sem vpeljana obvezna pomemčevalna šola (imenujejo jo tudi utrakvistično, ker učitelj nekaj mesecev po vstopu otrok v šolo z otroci tudi slovensko govori), od tedaj pomemčevanje brzovito napreduje. Šola na Koroškem je za Slovence pomemčevalnica v popolnem pomenu besede. — Prej tudi ni bilo mogoče vpeljati nemščine v cerkev. Nemške pridige in nemške molitve bi ne bil nihče razumel. Šola je pripravila pot pomemčenju cerkve, in od leta 1918. dalje so nemški duhovniki, ki so zasedli slovenske župnije, v mnoge cerkve uvedli nemško pridigo, nemško molitev in nemško petje, v šolo pa nemški krščanski nauk. Pred šestdesetimi, ali tudi še pred tridesetimi leti bi bilo kaj takega enostavno nemogoče. Ondi, kjer je postala nemška tudi cerkev, napreduje pomemčevanje s podvojeno hitrostjo.

Po polomu leta 1918. je bila Koroška tako rekoč brez gospodarja. Če bi jo bili tedaj hitro zasedli, kot smo Spodnjo Štajersko, bi danes izgledalo drugače na Koroškem. Ker tega nismo storili, so Nemci začeli boje, ki so privedli do plebiscita, ki smo ga izgubili. Smo ga morali izgubiti, ker ljudstvo ni bilo toliko kulturno, da bi se v pretežni večini zavedalo svoje slovenske narodnosti in ker je zlasti pomemčevalna šola že tekom 50 let prej ljudstvo vzgajala v nemškem duhu in v nemškem mišljenju.

Storili smo tudi razne usodne napake, med drugimi zlasti to, da smo odbili nemško učiteljstvo. Neki tak učitelj je rekel po plebiscitu Slovincu: »Vi ste storili veliko napako, da ste nas zavrgli. Mi smo videli, da bomo ob službo in kruh, če vi zmagate. Kajti v nemških krajih je itak dovolj učiteljev, v slovenskem ozemlju pa smo videli, da ne bomo več nastavljeni, če zmagate vi. In postali smo vaši najneizprosnejši nasprotniki.« In res je bilo baš nemško učiteljstvo naš najzagrizenejši in najnevarnejši nasprotnik, ki nam je odvzel na tisoče glasov.

Pri glasovanju 10. oktobra 1920 je bilo oddanih za Jugoslavijo 15.279 glasov ali 41%, za nemško Avstrijo pa 22.025 glasov ali 59%. Bilo nam je na ponudbo, da bi glasovanje odložili za 15 let (podobno kot v Saarski kotlini). Petnajst let bi zadostovalo, da bi ljudstvo prišlo do zavesti samega sebe, do zavesti svoje slovenske narodnosti. Smemo biti pre-

Koroški Slovenci ob desetletnici plebiscita

Bilanca neizpolnjenih nemških obljub

Celovec, 9. oktobra.

Dvoje stvari daje v teh dnevih značaj javnemu življenju v Celovcu in na Koroškem: politična sprememba na Dunaju in z njo v zvezi razpisane volitve za prihodnji državni zbor in pa desetletnica za nas Slovence tako nesrečnega koroškega plebiscita.

Čeprav sem v Celovcu, tu, v središču najhujšega narodnosnega sovraštva, ki so ga Nemci sploh zmogli do Slovencev, vendar bi po lastnih opazovanjih in po splošnem nazpoženju, ki vlada v mestu, dejal, da je koroške Nemce mnogo bolj zagrabilo vprašanje volitev in političnih sprememb, kakor pa njihova proslava plebiscita.

Plebiscit je za nje dovršen. Koroški Nemci in nemčurji so v dno duše prepričani, da je glasovanje dne 10. oktobra enkrat za vselej likvidiralo vprašanje Slovencev na Koroškem. Kolikor je še Slovencev, se bodo že počasi pod splošnim in uradnim pritiskom asimilirali in sčasoma postali prav tako dobri in zagriženi Nemci, kakor so oni sami. In tudi tako pristni! Zato je njihova velikopotezna organizirana proslava 10 letnice plebiscita zanje samo navadna, malo večja slavnost, ki naj v ničemer ne spremeni, ne zboljša in ne poslabša (poslabšati bi bilo tako in tako nemogoče) razmerja med Nemci in Slovenci na Koroškem. Slavnost bo za Nemce minila, oni se bodo še enkrat postavili kot »Herrenvolke, Celovec bo enkrat v zastavah in drugi kraji, govorance bodo deževali, godbe bodo igralo himne — in zopet bo vse po starem. Za Nemce je plebiscitna proslava le velika parada in nič več.

Povsem drugače mislijo ob desetletnici plebiscita koroški Slovenci. Ne samo, da pomenja zanje ta proslava precejšnje izzivanje in bodo na njej izrečene na njihov račun morda tudi marsikake grožnje, na katere bodo Slovenci odgovorili s samozavestnim molkom.

Sedaj po desetih letih je čas, ko morejo Slovenci na Koroškem s polno pravico ugotoviti in pregledati vse, koliko je Avstrija storila za njihov nacionalni, kulturni in gospodarski razvoj; morejo ugotoviti, koliko je Avstrija izpolnila svojih obljub, danih za časa plebiscitne borbe in takoj po njej. Ta bilanca je žalostna, zakaj Avstrija ni vsega tega prav nič izpolnila in je na vse svoje obljube pozabila.

Zamislimo se moramo v razpoloženje pred desetimi leti nazaj. Na emi strani strasno borbeni Nemci in še strasnejši njihovi pomočniki, pomemčeni Slovenci in nemčurji, na drugi strani pa narodno zavedni Slovenci, še med seboj razdvojeni. Marsikak dober, narodno zaveden Slovenec se je tedaj oboljavljaj, ali naj glasuje za Jugoslavijo ali za Avstrijo. V drugem slučaju bi si ohranil celovški trg za poljedelske pridelke, — sploh, pripadel bi državi s precejšnjimi mesti, medtem, ko je Jugoslavija agrarna država. Odločitev je bila težka — odločiti se ali po ukazu narodne zavesti ali pa za izgleda boljših gospodarskih pogojev.

V tem, ko so mnogi Slovenci (ne večina!) tako dvomili, je imel koroški deželni zbor plenarno sejo. In na tej seji je ta svečano, soglasno in nepreklicno izjavil, da bo pospeševal nacionalni, gospodarski in kulturni razvoj Slovencev na Koroškem in branil vse njihove pravice.

To je bistveno vplivalo na izid plebiscita. To je odločilo plebiscit. Omahujoči Slovenci so verjeli obljubam, da bo Avstrija branila njihove narodnostne pravice in so kot zavedni Slovenci glasovali — ne za Nemce, — temveč za Avstrijo, za Koroško, za boljše gospodarske izgleda. Zadostovalo je tedaj samo poldrug tisoč do dva tisoč takih Slovencev, da se je jezikček na tehtnici sprevrnil, nam v neprilogo. Svečana izjava in obveza koroškega deželnega zbora leta 1920., je razdvojenost

ob plebiscitu pogriobila in jo razširila na kulturno, po devizi »Divide et impera«!

In danes, po desetih letih? Niti ene slovenske šole ni več, nikjer slovenskega učiteljstva, v najbolj slovenskih krajih nemški uradni jezik, na slovenske župnije silijo nemški duhovniki. To je bilanca neizpolnjenih nemških obljub.

O kulturni avtonomiji ni niti sledu. Ze eno leto je tega, kar je bila v šolskem odseku koroškega deželnega zbora končana šolska debata. Odsek pa se sedaj ne upa predložiti sklepov pred deželni zbor, čeprav sta slovenska poslanca dr. Petek in župnik Stare to pismeno zahtevala.

S tem je postalo vsem Slovincem jasno, da je v okviru avstrijske države reševanje manjšinskega vprašanja brezuspešno. Slovincem ne gre za iluzorno zaščito posameznika, — ta zaščita za narod ne pomeni nič, — Slovincem gre za zaščito kolektivizma, za zaščito celotne narodne manjšine. Ob desetletnici plebiscita moremo Slovenci ugotoviti, da Avstrija ni svojih obljub v ničemer izpolnila. Zato je Avstrija izgubila pravico do koroških Slovencev.

Tudi v gospodarskem oziru ni Avstrija prav nič napravila za koroške Slovence. Slovenski kraji na Koroškem so po krivdi avstrijske in koroške vlade najrevnejši in najbolj zanemarjeni v vsej Avstriji, kar je ugotovil na svečani seji državnega zbora na Dunaju tudi poslanec Paulitsch. Za desetletnico plebiscita je avstrijska vlada ovolila sicer tri milijone šilingov za bivši pas A. Milošičine (»Spence«) je dovolila torej, ne pravice. In še za to milošičino vedo Slovenci, da bo izginila, kljub njihovi pazljivosti, po avstrijski navadi v razno »Geheimfond« ali pa bodo deležni podpora »heimatstreue«, to se pravi Nemci in nemčurji.

Razočaranje, to je čuvstvo koroških Slovencev sedaj ob desetletnici plebiscita. Razočaranje.

Nj. Vel. kralj v Južni Srbiji

Aca Stanojevič in dr. Marinkovič v avdijenci

Niš, 9. okt. Snoči ob 8 je Nj. Vel. kralj zapustil Niško Banjo in stopil v dvorni vlak v Starem Monopolu v Nišu. V teku večerajšnjega dne je Nj. Vel. kralj navzlic svojemu rednemu kovanju sprejel v avdijenci več oseb. Že ob 8 zjutraj je bil sprejet v avdijenci g. Aca Stanojevič iz Knjaževca, ki je po avdijenci obiskal predsednika ministrskega sveta generala Petra Živkoviča. Popoldne sta dopotovala v Niško Banjo in bila sprejeta Nj. Vis. princ Pavle in minister zunanjih zadev Marinkovič. Razen njiju je Nj. Vel. kralj sprejel tudi člane kopalniščne uprave, predsednika občine Niška Banja in druge odlične osebe, ki se nahajajo v Banji.

Zvečer ob 8 je Nj. Vel. kralj priredil večerjo v dvornem vlaku, ki so se je udeležili razen Nj. Vel. kralja Nj. Vis. princ Pavle, predsednik ministrskega sveta general Živkovič in minister zuna-

njih zadev dr. Marinkovič, dalje ban moravske banovine Gorgije Nestorovič in novi ter stari komandant pete armije, generala Jovanič in Kostić, pomočnik komandanta armije general Jurešić, komandant divizijske oblasti general Ječmenić, komandant konj. divizije general Kostić, dalje predsednik niške občine Čakdarović, direktor banke Manojlovič in odvetnik Plasijević, v čigar vili je Nj. Vel. kralj stanoval za dobe svojega bivanja v Niški Banji.

Iz Niša je Nj. Vel. kralj odpotoval v Skoplje in Kosovsko Mitrovico, kjer bo 10. t. m. prisostvoval svečani otvoritvi rudnika.

Belgrad, 9. okt. m. Jutri v petek bo svečano otvorjen nov rudnik v Trepčah, ki je last angleške družbe Selection Trust. Otvoritvi bo prisostvoval Nj. Vel. kralj in minister za šume in rude ing. Dušan Serbec.

Balkanska zveza

Vse balkanske države sprejele v načela balkansko unijo

Atene, 9. okt. as. Danes se je balkanska konferenca nadaljevala ter je bila po predlogu predsednika Papanastasia v principu sprejeta balkanska unija. Predsedujoči je v svojem govoru naglasil, da unija nikakor ne izbriše etičnih posebnosti balkanskih narodov ter jih neče stopiti v eno samo enoto, nasprotno, trudila se bo odstranjevati vse zapreke civilizacije balkanskih držav. Nobena izmed držav ne bo izgubila svoje suverenitete, pač pa si bodo države medsebojno priznale popolno enakopravnost. Manjšine morajo najti zadovoljujočo zaščito, ker samo na ta način bo balkanska unija slonela na trdni podlagi. Balkanska unija bo bolj podobna nemški zvezi l. 1870, kakor pa kiki uniji. Glavno je, da se v bodoče med balkanskimi državami brezpogojno prepreči vojna. Potemtakem bo balkanska zveza striktno izvrševala naloge Društva narodov in bo njena ustvaritev v soglasju z duhom te institucije. Samo gospodarsko sodelovanje in solidarnost balkanskih držav bo omogočala tudi kulturno sožitje.

Jugoslovanski odposlanec Jonić je izjavil, da še ni prišel čas baviti se s takim visokim ciljem, temveč je treba konkretno razpravljati o podrobnostih. Kljub temu je pa za predsednikov predlog

ter upa, da bo dobil priznanje svoje vlade.

Bolgarski delegat Kirov je izrazil svoje veselje ravno radi tega, ker je cilj tako lep. Izjavil je: »Dospel sem v Atene zelo skeptično, vendar pa se bom vrnil v Solijo z najlepšimi nadami.« Splošno vlada vtis, da ji ob začetku konference ni nihče pripisal posebne važnosti in je radi tega današnje enoglasno sprejetje Papanastasiuovega predloga izzvalo veliko iznenadenje in veselje.

Pariz, 9. okt. AA. Havas poroča iz Aten, da tam mnogo govore o tem, da je prišla rimska zaroka baš v onem času, ko se je začela atenska konferenca. V Atenah sodijo, da kaže ta koincidenca fašistično namero upropastiti delo balkanske konference.

Vsakoletni sestanki zun. ministrov

Atene, 9. okt. as. Zunanje politični odsek je danes enoglasno sprejel predlog, ki ga je izdelal politični odsek balkanske konference, da naj se vsako leto sestanejo zunanji ministri balkanskih držav na posvetovanje o pripravah balkanskega pakta. Dalje je zunanjepolitični odsek tudi odobril

do vrh Sinje planine slovenska, ki pa se ne vzdržno potaplja v nemško morje. In pri spominu na Koroško se v nemi žalosti in s trpkim bridkostjo spominjamo na ponosno geslo: Na naši zemlji tuji rod — naj gost nam bo, a ne gospod! Na Koroškem pa je ravno obratno resnica.

A pomnimo: Pri Bogu ni nemogoča nobena stvar. Molimo za Koroško!

sodelovanje pri posebnem odboru, ki naj ima nalogo pripravljati vse potrebno za doseg balkanske unije. Za prihodnja balkanska konferenca naj razpravlja o poročilu tega odbora.

Medbalkansko časnikarsko društvo

Casnikarji, ki so se zbrali na balkanski konferenci, so te dni osnovali medbalkansko časnikarsko društvo, ki naj propagira za balkansko unijo in ki naj izdela še tekom tega leta v Soliji in Carigradu statute te unije.

Mironescu sestavlja vlado

Bukarešt, 9. okt. z. Zunanji minister Mironescu je po avdijenci izjavil, da se ne more sestaviti vlade brez sodelovanja kmečke stranke. Pri sestavi vlade je naletel na velike težkoče. Prevzel je mandat pod pogojem, da ne pride v vlado Vajda Vojvod niti Maniu. Notranja dela bi poveril Junianu, ki pa je ponudbo odbil in predlagal, da se poveri notranje ministrstvo Mihalaheju. Vlada Mironesca bo še danes sestavljena in ima nalogo sprejeti proračun, nov volilni zakon in da osnuje zavod za gospodarske kredite. Nato bi vlada odstopila. Na njeno mesto pa bi prišla koncentracijska vlada, kateri bi načelovala nevtralna osebnost.

Vatikan za Briandov načrt

Milan, 9. okt. as. Iz uvodnika današnjega »Osservatore Romana« se razvdi prijazno stališče Vatikana za Briandov panevropski načrt. Italijanski poslanik v Zenevi Scialoja je izjavil, da je za Panevropo potrebna velika moralna moč, ki je sedaj v Evropi še zelo slabotna. Toda ne sme se čakati, da bo moralna moč splošno razširjena. Kjer manjka ta moralna moč, tam bo prišel do veljave diktat potrebe. Voditelji obubožane Evrope se bodo morali prijeti edinega leka, če naj ne propade. Ako bodo vse države miroljubne in ako bo vsak v svoji domovini zadovoljen, bodo z lahkoto izginili problemi, ki danes nastajajo pri pogledu za panevropski načrt. Pri ustvaritvi ozkega mednarodnega sodelovanja s ciljem, doseči v Evropi mir, se ne smejo izključiti izvenevropske države. Misliji je treba na svetovni mir. Šele tedaj bo delo v Zenevi zaslužio hvaležnost narodov, ki morejo sedaj z velikim naporom pomagati Društvu narodov.

Krvavi nemiri v Španiji

Pariz, 9. oktobra. AA. Poročajo iz Hendaya, da so tja dospeli vesti iz Malage v Španiji o izgredih stavkujočih. Stavkujoči prometni delavci so obmetavali s kamenjem avtobakseje in tramvaje ter primorali poslednje, da se vrnejo v remize. Guverner oblasti Malage je izdal odredbe, da aretirajo člane stavkovnega odbora. Do resnih spopadov je prišlo dopoldne med stavkujočimi in tramvajskim osebjem, ki je šlo na delo. Policija je morala posredovati. Pri tem sta bila dva delavca ranjena. Nekaj časa pomeje je nastal v drugem delu mesta velik pretep med delavci, ki stavkajo, in policijo, ker so delavci odbili zahtevno oblast, da se razidejo. Z obeh strani ze padlo več strelav. En delavec je bil ubit.

Senzacije na londonski konferenci

Kanada stavila gospodarski ultimat — Izoblikovanje britanske gospodarske enote — Možnost, da se sprejmejo v imperij tudi druge države

London, 9. okt. os. Na današnji skupni seji zastopnikov britanske imperije, je prišlo do izvanredno pomembnih izjav. Znano je, da stoji nevidno na dnevnem redu imperijalne konference vprašanje o popolni carinski zvezi med vsemi dominijoni imperije. Ministrski predsedniki so torej porabili današnje priliko, da zavzamejo glede tega vprašanja načelno stališče tako, da ne bo moglo v ničemur več vplivati na poznejši razvoj konference. Priložnost za to je dal angleški predlog, da naj se ustvari v Londonu neke vrste imperijalni nakupni in prodajni zavod in sicer pod vrhovno kontrolo angleške vlade. Uradniki tega zavoda bi potem lahko kupovali v imenu angleške vlade surovine in živila po dominijonih. Ta predlog so dominijoni odbili, ker ne morejo privoliti, da bi angleška vlada uvedla po svetovnem načinu monopol za zunanjo trgovino. Lord Beaverbrook in Lord Rothermere sta nadalje predlagala, da se na Anglija in dominijoni s posebno zaščitno carino ločijo od ostalega sveta, a tako da bi na znotraj vladala popolnoma svobodna trgovina. Dominijoni so ta predlog istotako odklonili.

Največjo senzacijo pa je vzbudil kanadski ministrski predsednik Bennett, ko je po nalogu svoje vlade stavil sledeči predlog: 1. Anglija in njeni dominijoni ohranijo vsaka svojo carinsko avtonomijo, 2. Anglija in dominijoni bodo pobirali od vseh obstoječih in bodočih carin doklado v višini 10%. Ta doklada naj bi se zbrala v skupne fonde, s katerimi bi se omogočili prednostni tarifi med dominijoni in med Anglijo in sicer za določene pridelke. S tem bi bila zaščitena carinska avtonomija vseh. Anglija in dominijoni ne bi zbirali carinskih dohodkov in posamezne industrije ne bi bile prepučene anarhiji svobodne konkurence. 3. Izvzete bi bile od prednostne carine

in oproščene 10% carinske doklade one surovine, ki se v Angliji, oziroma v dominijonih ne morejo pridelati v zadostni množini.

Bennett je izjavil, da je letošnja konferenca zadnji trenotek, ko bi bilo mogoče ustvariti gospodarsko enotnost britanskega imperija. Če se ta prilika zamudi, se nikdar več ne bo vrnila, ker Kanada je pripravljena iskati zaslonbe pri drugi gospodarski enoti v slučaju, da bi Anglija in drugi dominijoni ne sprejeli njenega predloga. To so besede, ki so podobne ultimatu in so bile tudi tako sprejete. Vsem je bilo jasno, da je Kanada evetuelno pripravljena se priključiti Zedinjenim državam.

Zelo značilno je, da je angleški finančni minister Philippe Snowden z mirnim nasmehom okrog svojih suhih ustov sprejel na znanje to navidezno grožnjo svojega kanadskega tovariša. Takoj po seji je dal nalog posebnemu oddelku finančnega ministrstva, da izdela načrt zakona o pobiranju 10% doklade na obstoječe carine. Politični krogi smatrajo, da je bil kanadski napad izvršen dogovorno z angleškim finančnim ministrom, ki je strasten zagovornik svobodne trgovine.

London, 9. okt. os. Iz političnih krogov, ki stojijo blizu imperijalne konference, je izšla zares senzacionalna vest, katero prinašamo z vsemi rezervami. Imperijalna konferenca je po tej informaciji ustanovila poseben oddelk, ki se naj bavi z vprašanjem: če bi se smelo dovoliti drugim neodvisnim državam, da se priključijo britskemu imperiju. Dozveva se, da je angleška vlada že sprejela tozadevne predloge od strani nekaterih tujih držav, a da do sedaj nanje ni odgovorila brez pristanka drugih sestavnih delov britanskega imperija. Govori se ponovno, da se je s tem vprašanjem ba-

vila zadnja plenarna seja, ki je v drugi polovici bila privatna in brez prisotnosti novinarjev. V Londonu se veliko razmisliva stališče, ki bi ga angleška vlada zavzela, če bi sprejela prošnje za vstop v britski imperij od strani držav, katere ji niso simpatične.

Kovno, 9. okt. os. Na zunanjem ministrstvu se najstrože demantira vest, da je litvanska vlada zaprosila angleško vlado, da se sme pridružiti v obliki dominijona britskemu imperiju. Te vesti so izmišljene in tendenciozne.

Teheran, 9. okt. os. Reuter poroča iz Teherana, da je perzijski šah Pehlevi kategorično zanikal informacije, katere so prinesli nekateri inozemski listi in po katerih bi Perzija nameravala postati dominijon britskega imperija. Ze junaška prošlost perzijskega naroda, ki je pretil toliko krvi za svojo neodvisnost, dovolj označuje verodostojnost teh tendencioznih vestí.

London, 9. okt. AA. O večerajšnji plenarni seji imperijalne konference prinašajo časopisi obširne komentarje. »Times« pišejo, da so Kanadski predlogi in govori zastopnikov dominijonov dovolj jasno pokazali, da so vsi dominijoni za raztegnitev gospodarskega sodelovanja v mejah imperija.

»Manchester Guardian« obsoja Bennetov predlog. List meni, da je nesprejemljiv.

»Daily Telegraph« poziva ministrskega predsednika, naj čimprej odgovori na Bennetove predloge in pozivlja vlado, naj jih sprejme.

»Daily Herald« smatra preferenčne carine za brezuspešne, ker ne morejo popraviti gospodarske krize.

Morningpost meni, da bi si vlada nakopala veliko odgovornost, če bi odklonila preferenčne carine.

Udeleženci zdravniškega kongresa v Dubrovniku

Split, 9. okt. z. Snočil je bil na svečan način zaključen vseslovenski kongres zdravnikov. Ob 6 se je vršila zaključna seja, na kateri so se prodiskutirali kongresa dr. Momčilo Ivković zahvalil vsem delegatom za sodelovanje in Nj. Vel. kralju, ki je prejel protektorat nad kongresom, ministru za narodno zdravje, banu in drugim. V imenu Čehoslovake je govoril dr. Ostrčil, v imenu Poljakov dr. Savički in v imenu Rusov. Savinski. Gostje so odpotovali ob 6 s parniki »Kumanovo«, »Zagreb« in »Kosovo« proti Dubrovniku.

Dubrovnik, 9. okt. z. Ob 2 so prispeli udeleženci zdravniškega kongresa, po številu 600, v Dubrovnik, kjer jih je meščanstvo slovesno pričakovalo. Gostje so si ogledali mesto, zvečer jim je bil prirejen rout v oficirskem domu, kjer so bili zastopani predstavniki oblasti, društev, korporacij in meščanstva. Jutri odidejo v Boko Kotorsko in na Cetinje, zvečer pa se vrnejo nazaj v Dubrovnik in odpotojujejo nato preko Bosne v Belgrad.

Uspehi analfabelskih tečajev v armadi

Belgrad, 9. okt. m. Ministrstvo vojske in marine je v sporazumu s prosvetnim ministrom formalno že leta 1918. analfabelske tečaje za nepismene. Uspehi teh tečajev so vidno rastli od leta do leta. Tečaje vodijo strokovno izobraženi nastavniki in učitelji osnovnih šol. Povprečno število nepismenih v celokupni vojski je znašalo 30 do 40%. Po zaslugah teh tečajev pa se je naučilo pisati in brati do 90% nepismenih, poleg tega se je predavalo vojakom o gospodarstvu, sadjereji in podobnem ter se jih poučevalo o praktičnem in racionalnem obdelovanju zemlje, v kolikor je to dopuščala vojaška služba. Leta 1928. je bilo po statističnih podatkih čez 33.000 nepismenih rekrutov, od teh pa se je naučilo v teku enega leta pisati in brati nad 23.000, samo čitati pa nad 3000 vojakov. Ostali nepismeni so bili ali bolni, ali pa že med službovanjem odpušteni.

Imenovanja

Belgrad, 9. okt. d. Za pristava doma narodnega zdravlja v Mariboru je postavljen dr. Varl v I-8, za pomožnega arhivarja v Brezicah g. Rudolf A h t i g v III-8, doslej v Celju. Iz Maribora je premeščen katastrofski pomožni geometer v II-4 g. Josip Sever v Mursko Soboto.

Belgrad, 9. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje so povišani: za svetnika ministrstva v I/5 Cvetko Cvetković, višji pristav v I/6, za svetnika ministrstva v I/5 Milo Sečerovič, doseđani višji pristav v I/6, za svetnika ministrstva v I/5 Dragotin Gorup, višji pristav istega ministrstva v I/6.

Imenovanje pri carini

Belgrad, 9. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog ministra financ v soglasju s predsednikom ministrskega sveta med drugimi postavljeni iz službene potrebe:

pri glavni carinarnici v Ljubljani za višjega carinskega kontrolorja g. Viljem Bram, višji carinski kontrolor carinarne na Sušaku, za carinskega kontrolorja g. Milenko Jokič, carinski kontrolor carinarne v Novem Sadu;

pri carinarnici v Ljubljani za carinskega kontrolorja Stevan Rafajlovič, carinski kontrolor carinarne v Šibeniku, in Bogdan Cvitković, carinski kontrolor carinarne v Zagrebu;

za glavnega carinskega skladiščnika Franjo Vavšetič, carinski skladiščnik v Ljubljani.

Elektrifikacija

Belgrad, 9. okt. z. Na merodajnih mestih se proučava vprašanje elektrifikacije države, posebno onih pokrajin, ki imajo vse predpogoje in bi se dalo izvesti elektrifikacijo z minimalnimi finančnimi žrtvami. Za načrt se zanimajo naša in inozemska podjetja. Predvsem se bo pričelo z elektrifikacijo v primorski in zetski banovini, izkoristile se bodo vodne sile rek Drine, Ibra, Morave in drugih. Na merodajnih mestih se pripravljajo potrebni podatki za delo za nov zakon. Upoštevala se bodo mnenja strokovnjakov.

Novi bankovci

Belgrad, 9. okt. AA. Včeraj je bila prenešana v Narodno banko prva partija novčaníc, ki jih je natisnil zavod Narodne banke v Topčiderju. Gre za novčanice po 10 in 100 Din v znesku 40 milijonov dinarjev. Te novčanice bodo po sklepu upravnega odbora Narodne banke izročene v promet 1. prihodnjega meseca. Zavod Narodne banke v Topčiderju izdeluje sedaj drugo partijo teh novčaníc po 10 in 100 Din z novim napisom: »Narodna banka kraljevine Jugoslavije«. Ta partija bo izročena v promet šele prihodnje leto po skupščini delničarjev Narodne banke.

Karadjordje popravljeno

Split, 9. okt. u. Popravilo parobroda »Karadjordje« je končano. Popravljeni so tudi že stroji; prihodnji teden zapusti Tivat in odpluje v Sušak, kjer se bodo dokončala dela v notranjščini ladje. Škoda znaša 8 milj. 200.000 Din. Parobrod »Karadjordje« začne zopet redno voziti s prvim aprilom prihodnjega leta na progi Sušak—Kotor.

Preureditev delavskih organizacij

Belgrad, 9. okt. z. Socialno ministrstvo je končalo delo za preureditev delavskih organizacij, tako da bodo vse delavske organizacije v bodoče pripadale pod pristojnost delavskih zbornic, kojih delokrog se bo znatno razširil.

Belgraiske vesti

Belgrad, 9. okt. z. Za prireditev gospodarskih razstav je določen kredit za donavsko banovino 200 tisoč, za moravsko 150 tisoč, za drinsko 150 tisoč Din. Največji krediti so odobreni za čebelarstvo in perutinarstvo razstav.

Belgrad, 9. okt. z. Jutri se vrne v Belgrad zunanji minister dr. Marinković.

Belgrad, 9. okt. z. Privilegirana agrarna banka je odobrila vodnim zadrugam v Negotinu kredit 4 milij. Din.

Belgrad, 9. okt. m. V Belgradu se mudi te dni znani ruski književnik Krapotkin.

Zagrebske vesti

Zagreb, 9. okt. p. Od 12. do 15. t. m. se vrši v Zagrebu kongres narodne ženske zveze, na katerem bo sodelovalo 500 delegatij. Obenem bo prirejena razstava ženskih del.

Hmelj

Zatec, 9. okt. as. Nespremenjeno čvrsto razpoloženje. Hmelj iz 1930 notira 350—600 Kč.

Szeptički zaman posreduje

Varšava, 9. oktobra. as. Grško-umijalski medekof iz Lvova je danes drugič posetil merodajne kroge ter jih zopet brezuspešno prosil za ukinitve določbe o zatvoritvi ljudskih šol. Razpravljal je s pravosodnim ministrom o oprostitvi aretiranih politikov. Kljub temu je bilo v zadnjem času zopet aretiranih mnogo vzhodnogalicjskih politikov. Po nekaterih vesteh so boji v Ukrajini in v vzhodni Galiciji mnogo milejši.

Resnica o kongresu Ferijalnega saveza

Prejeli smo: Jubilejni kongres Ferijalnega Saveza, ki se je vršil dne 27. in 28. septembra 1930 v Belgradu, je bil razpuščen, preden je prešel na pozitivno delo.

V članku, ki je bil o tem pod gornjim naslovom v »Slovencu« z dne 30. septembra 1930 priobčen, je omenjena podpisana podružnica Ferijalnega Saveza oziroma njen odbor in njeno delegatstvo za kongres Ferijalnega Saveza na način, ki jo spravlja s polžajem v Ferijalnem Savezu in glede lastnega dela v podružnici v napačno luč.

Res je bila na kongresu ostra debata o odobritvi šestih delegatov naše podružnice. Ta delegacija pa je bila popolnoma pravilno izvoljena že meseca junija 1930 ter bi se je razpustil uprave podružnice v septembru 1930 popolnoma nič ne tilkal. Pripominjamo pa, da ta razpustil ni bil niti po pravilih Ferijalnega Saveza veljaven niti odobren s strani univerzitetnih oblasti niti ni bilo zanj najmanjših razlogov.

Dosedanja uprava podružnice vrši upravne posle že tretje leto. Redno je sklicevala letne občne zbornice, na katerih je članstvo svojo voljo lahko prosto izražalo, tako tudi letos, ko se je vršil redni letni občni zbor dne 17. decembra 1929, ki je sedanji upravi dal zaupnico za prejšnje leto in jo izvolil za naprej.

V koliko se del članstva občnih zborov ni udeleževal, je temu krivo lastno nezanimanje takega članstva, ne pa mogoče odbora, ki se je proti nezanimanju članstva vedno boril.

Tudi izvolitev delegacije na letošnjem poletnem občnem zboru bi se izvršila že ob prvem sklicanju in ne šele na podaljški občnega zbora, ako ne bi nekateri člani obstruirali z neakademskimi izpadi mirnega poteka občnega zbora. Nadaljevanje občnega pa se je vršilo popolnoma pravilno, pri čemer je bila izvoljena delegacija naše podružnice za kongres Ferijalnega Saveza v Belgradu.

Posli te uprave so bili popolnoma v redu, kakor je po pregledu ugotovilo univerzitetno knjigovodstvo, kateremu je uprava izročila vse knjige, potem ko je upravičeno odklanjala nenadoma in tik pred kongresom, torej s prozornim namenom napovedano revizijo s strani Centralnega odbora Ferijalnega Saveza v Belgradu, ki se je pač hotel znebiti šestih samostojno mislečih ljudi na kongresu. Nepravilno poslovanje podružnice bi pa bilo onemogočeno že vsled trajne kontrole podružnični nadrejene ljubljanske III. Oblasti Ferijalnega Saveza, predvsem pa univerzitetnih oblasti ter je vsako sumničenje v tem smislu že zaradi slednjih oblasti odločno odklanjati.

Voljo članstva se da zavreť pač z enkratnim razpustom kongresa, ki po svojem večinskem razpoloženju ni simpatičen vodstvu, ni je pa mogoče zavirati skozi tri leta, v katerem času je podpisani odbor podružnico upravljal.

Na jubilejnem kongresu je prava volja članstva pač prišla do izraza, in da ni prišla do izraza še izdatnejše, se je zahvaliti le razpustu kongresa.

Zato podpisani odbor odločno zavrača podtikanje posredne krivde za razpust kongresa, glede katerega je skupno z ostalimi delegati želel, da uspešno po volji odvisne večine zaključí svoje delo in odstrani v proslavo desetletnice iz organizacije vse škodljivce, ter s tem zagotovi uspešen razvoj v drugi društveni dekadi.

Odbor podružnice Ferijalnega saveza na univerzi v Ljubljani.

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nestalno, od časa do časa vetrovno.

Dunajska vremenska napoved: Spremenljivo. Mestoma dež. Hladno. Delna razjasnitev, posebno v vzhodnem obronku Alp.

Državlјanska vojna v Braziliji

Novi uspehi vstalešev

London, 9. okt. AA. Po poročilu iz Brazilije so uporniki obstrlevali zvezna letala. Nekaj letal je bilo zadetih in so morala pristati na ozemlju upornikov. Letalci so bili ujeti. Množica je pobila podpredsednika države Parahyba.

London, 9. okt. AA. Po vesteh iz Brazilije se je vnela ljuta bitka med uporniki in zveznimi četami v bližini argentinske meje. Uporniki razpolagajo z 80.000 popolnoma opremljenimi možmi. Poveljuje jim general Muche Costa. Mnogo zveznih vojakov je prestopilo k upornikom.

Newyork, 9. okt. as. Po vesteh iz Montevideja so revolucionarji iz Rio Grande do Sul zavzeli

včeraj mesto Icarare ter se polastili železniške zveze s Sao Paolo. Uporniki se nahajajo 270 milj pred Sao Paolom ter bo mesto baje kmalu kapituliralo. Na srednji fronti vladne čete le polagoma napredujejo, ker podirajo umikajoči se uporniki za sabo vse mostove in železnice. Na severni fronti je general Cavora, ki je zavzel mesto Pernambuco, začel akcijo proti državi Alagoas ter baje prodira proti Bahiji. Politični krogi v Washingtonu pričakujejo v Braziliji dolgotrajno državljansko vojno. Govori se celo o možnosti secesije uporniških držav ter razdelitve sedanje brazilske države.

Fašisti ustvarjajo novo borbena organizacijo

Rim, 9. okt. AA. Rimski presbitero poroča, da je bilo na današnji seji velikega fašističnega sveta sklenjeno, da se osnuje nova mladinska fašistična organizacija za borbo. V to organizacijo bi stopili mladeniči od 18. do 21. leta. Ta sklep je dobil odobrenje na merodajnem mestu.

Veliki fašistični svet je poslal pozdrave bolgarskemu kralju Borisu, ki se bo kmalu poročil z italijansko princeso Giovanno.

Zadušnica za žrtve „R 101“

London, 9. okt. AA. Zadušnico za žrtve katastrofe zrakoplova R 101 bo bral dekan St. Pavlaške katedrale Inge ob asistenci kanonika Alexandra in vrhovnega kaplana letalskih sil Rev. Lhansona.

Zadušnica bo v katedrali sv. Pavla. Udeležilo se je bo izredno veliko število ljudi. Potek zadušnice bodo prenesle brezčimne postaje v dominijone. Zadušnice se bodo udeležili člani vlade, ministrski predsednik dominijonov in drugi člani delegacij imperijalne konference ter francoski in italijanski letalski minister in belgijski prometni minister skupno z uradniki njihovih uradov.

Nocoj bodo prenesli trupla v westminstrsko dvorano. Lista mrtvih se je snoči povečala na 48

oseb, ker je preminul v Beauvaisu eden izmed rešenih Church. Truplo so odpeljali danes v Anglijo in bo prispelo v London še nocoj.

Ministrskemu predsedniku prihajajo še vedno številne sožalne brzojavke. Včeraj je prispela sožalna brzojavka švedskega ministrskega predsednika.

Ministrski predsednik Mac Donald je poslal francoskemu ministrskemu predsedniku Tardieuju tole brzojavko:

»Francoski narod in Vi ste pokazali, da je naša žalost vaša žalost. Angleški narod je globoko hvaležen za čast, ki ste jo izkazali včeraj umrlim. V imenu vlade se Vam zahvaljujem iz vsega srca.«

V ječe

Trst, 9. okt. p. Iz Firenze javljajo, da so včeraj izkrcali na železniški postaji St. Maria Novella obsojenec iz tržaškega procesa in jih ukovane v verige odvedli v ječe St. Stefan, kjer bodo odslužili svojo kazen. Obsojenec je bilo 12.

Nemčija zvišala obrestno mero

Berlin, 9. oktobra. as. Osrednji odbor državne banke je danes sklenil takoj zvišati diskont od 4% na 5% in lombard na 6%. Zvišanje diskonta so utemeljili s tem, da je danes v Nemčiji splošna obrestna mera prenzika in da je bil nizek diskont potreben tedaj ko je v Nemčiji pritekalo mnogo zlata in deviz. Sedaj je položaj čisto drugačen. Državna banka je bila primorana, izdati mnogo deviz in zlata ter je bila tako prisiljena zvišati diskont.

Nova sovjetska luka

Moskva, 9. okt. AA. Sovjetska vlada naznanja, da bo otvorila v arktičnem morju luko Igarka, 400 kilometrov od izliva reke Jenisej in 1900 km od mesta Krasnojarsk. Nova luka bo zvezana z reko s prekopom, ki bo 17 m globok in bo najmodernejše opremljena. Služila bo za izvoz lesa, premoga in grafitu, ki ga proizvajajo v severni in zapadni Sibiriji. Do luke bodo zgradili tudi železnico od glavne transsibirske proge.

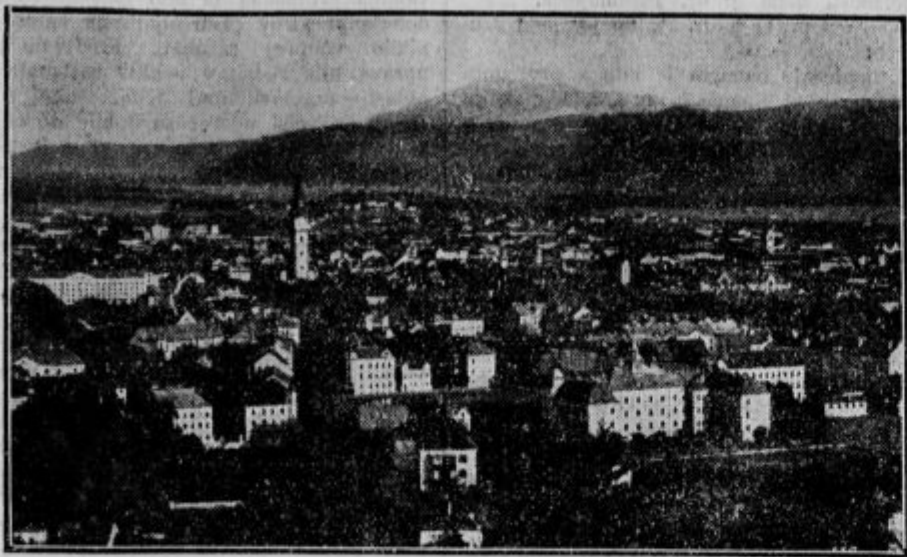
Greta Garbo zaročena

Pariz, 9. okt. AA. Listi poročajo, da se je drugi sin švedskega kralja Gustava princ Sigvard tajno zaročil s filmsko zvezdo Greta Garbo, čeprav je njegov oče proti temu koraka.

Nemiri v Palestini

Jeruzalem, 8. okt. AA. Sodišču je bilo izročeno 10 muslimanskih Arabcev. Med obtoženci so tudi žene. Vsi so obtoženi, da so umorili urednika kristjanskega lista. Tekom zadnjih spopadov med muslimanskimi in kristjanskimi Arabci, ki so izbruhnili zaradi nekega pokopališča.

„Hej Slovenci, kje so naše meje...“

Pogled na Celovec.

Celovec - gluho mesto

Celovec, 7. oktobra.

Po malih podeželskih mestih v Sloveniji in menda po vsem svetu se vse življenje suče okoli prihoda vlakov. Ljudje, ki nimajo nikogar pričakovati in nikogar spremišti na vlak, vsi ti se zberajo pred prihodom vlaka na kolodvoru in čakajo in opazujejo, kdo odpotuje in kdo je prišel.

V Celovcu toliko, da ni tako. Teško se pre-rineš, trudni popotnik, skozi špalir radovednežev, potem se pa začudiš. Celovec, to mesto, manjše od Ljubljane, pa ima tako živahen promet na kolodvoru. Sele pozneje, ko se mestu zopet malo privadiš, spoznaš, kaj je temu vzrok: kolodvorska veža je kraj za splošno sestajanje. Od sto vprašancev ti jih bo 99 skomizgnilo z rameni: »Obzalujem, ne vem! Tu v Celovcu ve vsaka trafikantinja, vsak natak, vsak tvoj znanec ali neznanec in ti promptno odgovori: »Oltorej in obseorej! Vprašati moraš seveda nemški in nemški je odgovor. Zakaj, Celovec je nemško mesto. Nič ne de, če avstrijski železničarji na Jesenicah naročajo v

V Velikovcu je bila dne 5. oktobra blagoslovitev novih zvonov. Največji je »Abstimmungs-glocke«, za katerega so zbirali po vsej Nemčiji, v pruskem plebiscitnem ozemlju (od Poljakov ob-jokovanem, kot Koroška od nas), v Sleziji, v Saar-skem ozemlju itd. Tej slavnosti so morali prisostvovati tudi slovenski duhovniki. Se ni dovolj bridkosti, tudi k sramotanju lastnega rodu jih silijo. Hitlerijanci pa so imeli istočasno v Velikovcu svojo proslavo. Vedo, — še premalo jih je, zalo so skleali tja zborovanje, kjer bo dosti ljudi. Bilo je dosti radovednežev, okoli 500, v sprevodu pa 300 uniformiranih Hitlerijancev. »Freie Stimmen

pred njim pa dobrodušen mož iz bronu, z izrazom, kot bi prigovarjal zmaju: »Nič se ne boj, saj te ne bom!«, obelisk v spomin Francu I., za veliko dobroto, da je svojim podanikom »blagovolil po-dariti mir«, spomenik padlim vojakom in »hrabrim braniteljem Koroške« — ne, to mesto ni doživelo revolucije 1. 1918. Ni doživelo pomladi in svobode. Še vedno je »cesarsko kraljevo stolno mesto Klag-enfurt«. Nikjer spomenika kakšnemu pesniku, na-rodnemu boditelju, veleumu — če ne štejemo Ma-rije Terezije za veleum.

O, da! Spomenik zbiratelja narodnih pesmi Koschata je še tu. Skromen, majhen spomenik, iskati ga moraš, da ga najdeš. Spomenik Slovenec Košatu, ki je v mladosti učil slovenske dijake in bogoslovce:

»Kje, Slovenci, kje so vaše meje?«
»Tam za Celovecem, tam so vaše meje!«

Spomenik Košatu, ki je dal nemškimi Ko-roščem narodno pesem, s tem, da je lepo, izvirno slovensko pesem prevajal na nemško in ji dal slo-vensko narodno melodijo.

»Verlassen, verlassen, verlassen bin ich«
pojejo koroški Nemci, tako kot Slovenci:

»Zapuščen sem, zapuščen,
kot kamen na cesti!«

Gluho, brezizrazno, nepoetično, alpsko nem-ško mesto je Košat obogatil z bogastvom sloven-ske pesmi. Mož je zaslužil spomenik, čeprav na stara leta ni pel več: »Slovenci, kje so vaše meje?« Lep pa ni njegov spomenik. Vsi spomeniki v Cel-ovcu so brez vsake umetniške vrednosti.

Ne, Ne! Celovec ni duhovno središče. Bilo je nekoč, toda kulturno žarišče Slovenstva. V časih, ko je tu živel Anton Janežič in ko je od tod Mo-horjave družba razpošiljala milijone knjig med Slovence. Naravne korenine slovenskega duha so temu mestu umetno dušene in tlačene in katero drevo si more svoje zamorjene korenine nadome-stiti z drugimi? Nemštvo je vsililo Celovcu svoj jezik, svojega duha mu ni moglo dati. Imeni Per-konig in Linder ne pomenita v nemški literaturi

Predsednica

znane dobrodelne družbe, soproga ravnatelja K., ni samo blagorčna in duhovita, marveč je tudi rahločutna dama. »Bilo bi,« tako je izvajala na shodu, »marsikaj v šoli, rodbini in zakonskem živ-ljenju boljše, če ne bi vcepili naši mladini že v zibelki poželjivosti in nervoznosti. Vsak dan uživamo škodljive tvarine, med katerimi je naj-bolj nevaren kofein v kavi, ker je navidezno ne-škodljiv. Kava Hag brez kofeina pomeni velik napredek v zdravstvu živil. Kava Hag je prava, najbolj odlična zrnata kava, ima čist, neizpreme-njen okus in aromo, ne vsebuje pa ničesar, kar bi utegnilo na katerikoli način škodovati zdravju.«

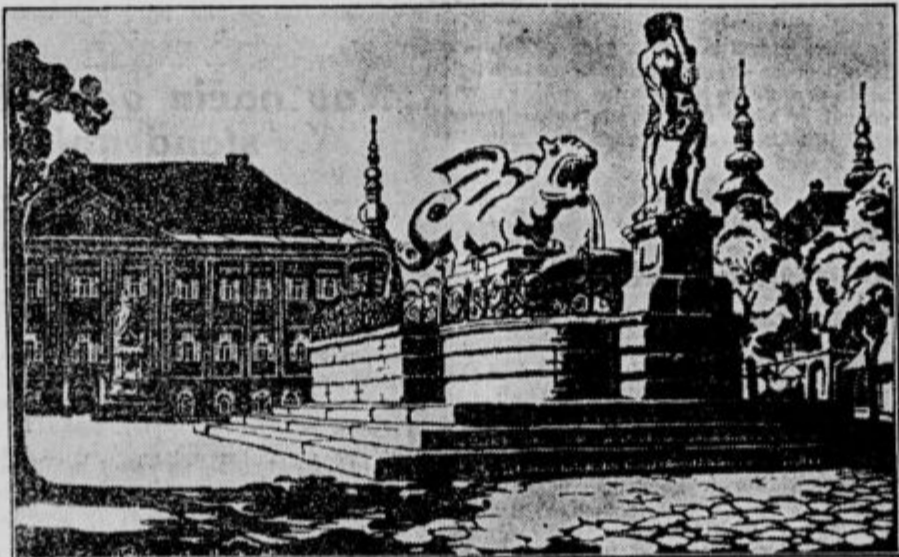
Privoščite sebi in svoji rodbini odslaj kavo Hag, doma kakor tudi na počitnicah! Dobiva se v vsaki boljši prodajalnici s kolonijalnim blagom. Tudi v kavarnah in hotelih točijo na željo kofeina prsto kavo Hag.

Slovenska grča

Kamnik, 8. okt.

Našo kamniško smodnišnico poznajo ljudje le od zunaj in govorijo o njej le v slučaju kakih nesreč. Starejša generacija še rada pripoveduje o eksplozijah v tovarni, mlajša pa o tem nič več ne ve. Znani so ji le še kakšni požari oziroma ne-sreče pri delu. Turisti hodijo ob dolgem zidu smodnišnice in ga kolnejo, ker ga noče biti konec, a kaj se godi za zidovi, ne vprašajo. Ne vedo, da je za zidovi do 300 delavcev, ki prihajajo ure in ure daleč na delo in da te delavce tlačijo pri delu najhujše strašilo sedanje dobe — redukcija. V množici delavcev in delavk najdeš staro in mlado, a da boš med delavci ugledal 83-letnega starčka, gotovo ne boš verjel svojim očem.

Ta grča je znani naš Janez Letnar, ro-jen leta 1848., ki hodi še vedno vsak dan ob 5 zjutraj na delo v smodnišnico in se vrača ob 5 po-poldne. Na delo v smodnišnico je vstopil 5. okto-bra 1870 ter je bil tu zaposlen do danes celih 60 let. Mož ima na Vrhpolju majhno leseno hišico, od koder hodi vsak dan na delo v tri km oddaljeno smodnišnico. Njegovi prijatelji so izračunali, da je

Zmaj pred celovskim rotovzem.

poročajo 12001) Klici »Deutschland erwache!« Zakaj Hitlerijanci povedo odkrito: Korošci niso leta 1920 glasovali za Avstrijo, glasovali so za Nem-čijo! »Deutschland erwache!«

V Celovcu sem videl enega samega Hitleri-janca. Počasi je rcal po Kolodvorski cesti, revež je imel švapljaste noge, še ves je bil ponosen na »sijajno proslavo« v Velikovcu in na svojo uni-formo s hakenkrajcom ter navdušen pripovedoval svojemu neuniformiranemu tovarišu, najbrže hlap-cu pri istem gospodarju, lepo slovenski: »Ar je bilo lepo! Rad bi videl, da bi nas Hitlerijanci proglasili za manjvredno raso, kakor Jude. To bi bilo potem čiščenja med celovškimi nemštvo! Marsikdo bi s silo zopet postal Slovenec. Zankrat so med koroškimi narodnimi socialisti le študentje, trgovski pomočniki, nižji uradniki. Ali kamen na bregu se je pričel kotaliti, plaz raste in naenkrat bo Hitler trkal ob Karavanke, Klic nekega govornika na velikovski proslavi: »Die Karawanken sind die Südgrenze Deutschlands« ni bil zgolj fra-za. Smatramo jo za bojno napoved Hitlerijancev Slovencev.

Hitlerijanske lepake so sedaj prelepli drugi. Heimwehr, turnerji, krščansko socialistična mladi-na, nemški prostovoljci, deželna vlada, plebiscitni odbor in to in ono društvo, vse vabi na svoj »Abstimmungsfeier«. Vmes pa so lepaki z razgla-som o volitvah in o volilnem redu.

Ulice v Celovcu so puste, dolgočasne, mrtve. Živahna je le glavna — Kolodvorska cesta. Nikjer ne grade nobene hiše. Sredi lepih nasadov pusta parcela — Bog ve, kdaj bo zagrajena. Le dva, trije hoteli prenavljajo fasado in mestna občina je dala tik pred »Abstimmungsfeier« popraviti ne-kaj cest. Ima pa Celovec lepo regulirane ceste in ulice in mnogo javnih nasadov. Tu se pozna pred-vojnja smotnost in nekdanje bogastvo mesta. To je ostalo tako, kot je bilo pred vojno.

Ogleduješ si spomenike: Franc Jožef v or-natu, Marija Terezija v ornatu (spomenika sta po-svečena menda bolj ornatoma, kakor obema vla-darjema), deželni predsednik Zaberow, Zmaj,

ničesar, še manj pa gospodični Suppantšitsch in Senitschnigg, ki sedaj opevata v »Kärntner Tag-blatt« in »Freie Stimmen« plebiscitno korajžo nem-ških(!) žena in mož.

Ko sem tako ogledoval napise nad trgovina-mi in ogledoval v izložbi gospoda Perka slike »svobodne« Koroške in z zanimanjem izvedel, da pro-daja gospod Krischay najboljše nemške in koroške zastave, da se gospod Kavitschitsch priporoča vsem domoljubnim organizacijam (Hitlerijancem, Heim-wehrövcem, turnerjem) za naročila za uniforme; ko sem prisluskoval vajencem na ulici, pripravajočim se sobaricam, — ti ljudje so govorili slovenski — in ko sem slišal na cesti staro mamico, priganja-jočo mlado dekletce: »Brž, cug bova zamudili!« — sem dejal: Ne, to mesto ni nemško! Prav tako ni nemško, kakor nista bila nikoli nemška Maribor in Celje.

Kvišku sreča, Slovenci! —ch.

Belokranjski kofiček

Slovo. Od Metlike se je poslovil v terek sod-nik g. Janko Crtek, ki je premeščen v Marenberg, za predstojnika tamkajšnjega sodišča. G. svetniku častitamo k njegovemu povišanju.

Sreča v hlevu. V Železnikih pri Metliki pri Kočičevih je dalj krava tri teličke, ki so vsi trije prav lepi in zdravi. Iz dveh junčkov bo v par letih, če Bog da, par volov, tretji, tudi junček, bo pa šel k mesarju. Lani je bila pri isti kravi nesreča, zato pa je letos obiskala hišo sreča.

Nevihita s točo. Za ta čas je nekoliko izredno, da bi toča padala, pa vendar se je vsulo 6. oktobra zvečer jako gosto in debelo zrnje na Radovici, Gra-brovcu in čez Drašiče proti Vivodici. Grozde so ljudje že dodobra pobrali, tako da škoda ni napra-vila mnogo. Istočasno je tudi silen pišč in močan naliv napravil veliko strahu.

Medvedji strah

Vavtavas, 8. oktobra.

Veliko govorjenja in razburjenja je povzročil med ljudmi »medved«, ki ga je videl neki po-sesnik iz Drganjih sel in neki cigan J. v hosti med Vavtavasjo in Drganjim selom.

Nekateri celo pravijo, da se klati po tej ho-sti kar cela medvedja družina: samec s samico in dvema mladičema. Zver, če je res kaj na tem, se je priklatlila semkaj iz gozdov kneza Auersberga, kjer uživa zverjad posebno varstvo.

Cigani si v strahu pred medvedji kurijo v ta-boriščih cele noči.

MEDVEDI SO PRISLI V BELOKRAJINO.

Se mi č, 8. okt.

V bližini Smuka je ustrelil lovec mladega medvedka. Na Lazih pri Rožnem dolu je stopil pred pastirje iz gozda velik medved, ki je pa tudi mirno šel svojo pot.

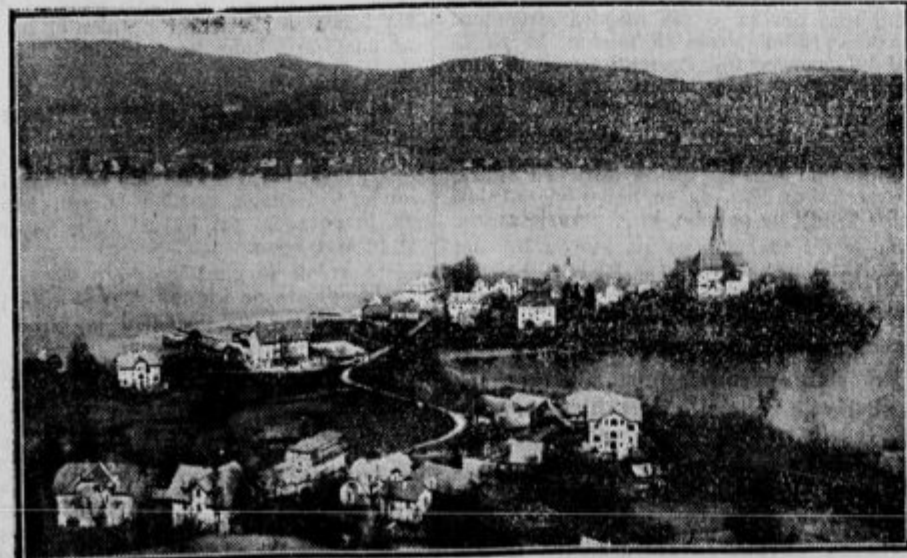
O medvedih že dolgo ni bilo čuti pri nas, toda čudnega ni, če zabrede kateri sem, ker so semiški gozdovi v stiku z ogromnimi koževskimi šumami, kjer se še marsikaj zanimivega skriva.

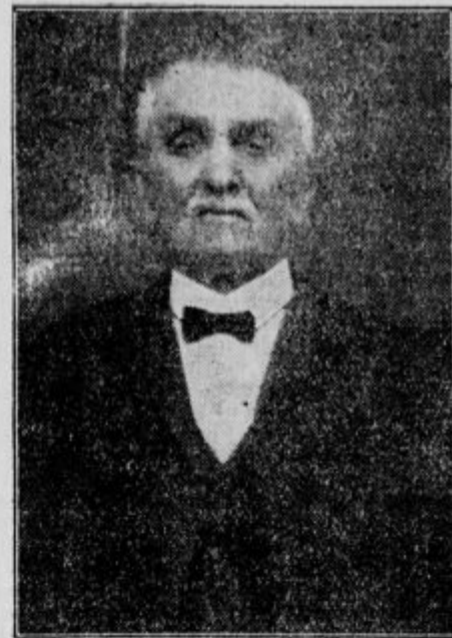
Gospa Sveta.

na lepšem koroškem slovenskem narečju: »Pro-sim, eno flašo dalmatina!« Na Koroškem namreč ni vina za poldrug šilling, kot na Jesenicah. Pa tudi nič ne de, če se voziš do Celovca med ljudmi, ki govore samo slovenski, če izvzameš dva, tri tr-govske pomočnike, oblečene v »Jägerkleid« in vra-tajoče se z izleta.

Celovec je nemško mesto! Truden si, pa le obstaneš in z užitkom prebereš rdečern lepak, s katerim »Nationalsozialistische Partei Kärntens« vabi na svojo proslavo »zmagovitega« plebiscita dne 5. in 6. oktobra v »Völkermarkt« — v naš Velikovec. Dva črna križa z zavihanimi kraki, hakenkrajcarsko znamenje, čelada, pod njim na-slikani idiotski obraz: »Hoch Hitler! Hoch Kärn-ten, deutsch, frei und ungeteilt!«

Vrbsko jezero.

napravil v teku 60 let čez 100.000 km samo s hojo v tovarno in nazaj. Mož je še vedno krepak ter ima čudovito dober spomin. Naslika ti celo zgo-dovino naše smodnišnice z vsemi podrobnostmi.

V celih 60 letih je bil Letnar samo enkrat bo-lan in sicer 1. 1929. Njega bi morali pač vzeti za iz-vedenca pri posvetovanjih v delavskem zavarova-nju, ker on je na žalost čutil na sebi samo senčne strani teh zakonov in bi iz lastne prakse na mar-sikaj opozoril. Pod staro Avstrijo so imeli delavci na smodnišnici posebno zavarovanje in iz tega fonda dobiva naš jubilat pokojnine reci in berli mesečno 56 Din, država mu odtegne za davek 4 Din, ostane mu čiste pokojnine 52 Din.

Pa tudi pri uradu za zavarovanje delavcev ni imel sreče. Ves čas plačuje prispevke, a ko je v letu 1929 zbolel, ni dobil nobene podpore, češ da je oslabil samo radi starosti. Tako ga življenje samo pritiska, da hodi vkljub visoki starosti 83 let še vedno vsak dan na delo.

Zelimo mu še obilo srečnih dni, vodstvu smodnišnice pa priporočamo, da se tega moža spomni ob njegovi 60-letnici zvestega dela.

Dolenjska korenina

Vavtavas, 8. oktobra.

Na Poloku je umrl 2. t. m. 78letni Martin Foršček, ki je bolehal že dalje časa. Posebna moč naših ljudi pa se kaže ravno pri tem možu. V sredo 1. t. m. je namreč še v Straži prešel in pospravil mož, prišel zvečer zmučen domov in proti jutru umrl. — N. v m. p!

— PEGE —

odstrani tako in brez sledu »Creme Orizol«
dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Zalo-ga: Cosmochemia, Zagreb, Smičklova 23. Telefon 49-99

Gorje naših izseljencev

Poglejte od blizu

Iz Crusnesa, Metz, Francija, ki šteje majhno slovensko kolonijo 60 delavcev in kakih 100 Slovencev z družinami in otroci, smo prejeli od znamenitih naših rudarjev, ki ne tožijo radi, ogorčeno poročilo, da je občina ravnatelj odpuštil njihovega rojaka in tovariša Franceta Makorja, češ da zanj ni več dela v njegovem rudniku, uprava pa mu je hkrati povedala, da zanj tudi stanovanja ni več v nobenem rudniškem stanovanju. Da se ga iznebi, je občina velikodušno ponudila prevzeti potne stroške za Jugoslavijo, in naj kar brž gre. Kolikor vemo, je gospod župnik Kastelic zanj posredoval pri gospodu ravnatelju rudnika, kakor tudi pri ravnatelju vseh De Wendelovih podjetij. Brezuspšno. Makor je bil brez sredstev in bi moral stradati, da ga ni dobra Kalarjeva družina kljub prepovedi prevzela v brezplačno oskrbo.

Makor je bil štiri leta zaposlen pri rudniku Crusnes, delal najtežje delo v železni jami, kjer si je nalezel tako hud revmatizem, da je bil letos ob nogo. Na delo je prišel zdrav, saj ga je pregledala in zdravega spoznala cela vrsta zdravnikov. Toda njegova bolezen ni posledica nezgode, marveč bolezni in tako mu ne gre ne rentna, ne podporna, ne pravica do kakega lažjega dela, marveč ga je rudnik resnično do konca izkoristilnega pogljal na cesto, v njegovo domovino, k očetu, tuji delavcu, kjer ni mogel živeti, dokler je bil zdrav.

Izseljevanje v Ameriko — še bolj omejeno

Radi velike brezposelnosti v Združenih državah severne Amerike je izdal ameriški zunanji urad nove določbe za izseljevanje v Ameriko, ki podajajo glavne principe, katerih se bodo morali držati ameriški konzuli pri presojanju prošnji za vizume. Zato sporoča ameriški konzulat v Zagrebu vsem Jugoslovancem, ki bi se radi, oziroma se nameravajo izseliti v Združene države:

V normalnem času bi bila prosilcu, ki se želi izseliti v Združene države ameriške (če sicer nimajo oblasti ničesar proti njemu), — ako ima izglede, sposobnega za delo, namerava delati in ima dovolj sredstev za vzdrževanje sebe in drugih, ki zavisijo od njegove pomoči, dokler ne dospe v oni kraj v Združenih državah, kamor potuje, — dovoljena vselitev, ne da bi se polagala posebna važnost na nadaljnja sredstva za vzdrževanje. V

Makor je bil 32 let star in je sedaj dobil po usmiljenju domačega človeka mesto krojaškega učencal Seveda je vprašanje, če bo to delo zmogel

Audun de Tiche je druga manjša slovenska kolonija v neposredni bližini Crusnesa, ki šteje kakih 75 naših delavcev in morda 110 Slovencev z družinami in otroci vred. Zadnji dve leti smo pokopali tam 6 slovenskih fantov v najlepši dobi življenja in ženo enega naših. Izmed teh šestih sta si vzela življenje dva sama. Tak je izseljeniški raj od blizu pogledan!

Isti čas, ko se je pletla zadeva z Makorjem, je prišla iz domovine žena enega naših. S potrdilom o plačanih potnih stroških je šel mož na biro, da dobi povrnjenih 60 odstot. stroškov, kar je splošno v veljavi. Denar mu je bil že nakazan, kar se uradnik nečesa spomni, brska po knjigah in najde, da velja to za vse druge, samo za Jugoslovane ne, ker da nimajo delovne pogodbe. Seveda je odšel mož brez denarja in ni pomagal nobena prošnja. Podobnih slučajev je sto. Razpoloženje in gorvorenje ob podobnih prilikah si lahko predstavljate. Pa si resnično tudi mi ne moremo razložiti, kako da sedem let, odkar nekateri izseljevanje v Francijo tako podpirajo, delovne pogodbe se ni bilo mogoče skleniti.

nenormalnem času, kakršen je sedanj, ko nima tujec, delavec ali obrtnik, ki prihaja v nadi, da dobi zaposlitev in se z njo preživlja, nikakšnega pravega upanja, da bi hitro dobil delo, bo pristojni konzul (ki je odgovoren za izpraševanje prošnje), ki dobi prošnjo za vizum, ugotovil, predno ga izda, če je verjetno, da bi lahko prosilec prišel pod javno skrbstvo. Če bi prosilec ne mogel prebrati konzula, da to ni verjetno, mu bo konzul vizum odklonil. Če bi se konzul prepričal, da bi prosilec lahko prišel pod javno skrbstvo, bodisi kakorkoli, četudi po preteku daljšega časa po prosilčevem prihodu, mora konzul vizum odkloniti. Prosilec pa s tem ne izgubi prednosti prvenstva prošnje (takšne prošnje se rešujejo po vrsti, kakor so bile predane) in lahko dobi vizum, ko se bodo delovne razmere zopet vrnilo v normalno stanje.

Požar pri Prestranku

Italijanske vojaške zaloge sena pogorele - 300 oseb prijetih

Rakek, 9. oktobra.

Pri Prestranku je sredi ob 8 izbruhnil ogenj v državnih vojaških zalogah za seno, ki so pogorele. Pogoreli so tudi konjski hlevi. Škoda je zelo velika. Ogenj je bil najbrže podtaknjen. Karabinjerji so aretirali vsakogar, ki so ga dobili v okolici. Skupno so aretirali približno 300 oseb, največ kmetov. Stevilne aretacije se vrše tudi v Postojni, kjer so zaprli celo nekaj branjev.

Boj za novo ograjo okrog bolnišnice

M. Sobota, 8. oktobra.

O stvari se je že pisalo na tem mestu, kakor tudi v drugih slovenskih listih. Ker je zadeva res nujna. Se enkrat spregovorimo o njej. Tukajšnja bolnišnica ima približno 200 m dolgo leseno ograjo, katero je z ob časa že tako obglodala, da so se nekateri deli ob močnih viharjih že močno podirli in tudi sedaj stojijo le tako, da so ponovno podprti. Radi tega se je začelo delati na to, da dobi bolnišnica novo ograjo. Za novo ograjo so izdelali načrt in ga poslali na merodajno oblast. Kakor doznavamo, je oblast uvidela potrebo nove ograje okrog bolnišnice in je odobrila potrebne kredite.

Pričakovali smo, da se graditev kmalu prične, toda to se še do danes ni zgodilo, dasi postaja zadeva od dne do dne bolj nujna. Pri vprašanju igra namreč vlogo še neko drugo dejstvo. Občina je vzela v načrt, da razširi Kolodvorsko ulico, ki se vije ob ograji. V ta namen je zaprosila bolnišnico, da odstopi svojega sveta v širokosti 1 m. Za protiuslugo se je občina zavezala, da bo prispevala za ograjo 10.000 Din. Na ta način je prišlo do sporazuma. Sedaj se govori, da občina začne s svojim delom. Na ta način se lahko zgodi, da bo morala bolnišnica premakniti staro ograjo, ki bo težko vzdržala ta eksperiment, razen tega je pa tudi nevarnost, da izgubi onih 10.000 Din. Tako bi imela bolnišnica dvojno škodo.

Ograja je v takem stanju, da se več ne more trditi o njej, da služi svojemu namenu. Zelo velika je možnost, da se v zimi pod težo snega popolnoma zruši. Vse govori za to, da se začne nova ograja takoj postavljati, tako da bo do zime gotova.

Neurje s točo

Št. Rupert na Dol., 8. oktobra.

V torek smo imeli zelo vroč dan. Pripekalo je kot julija. Nič ne kaže dobrega, so dejali stari ljudje, ki pri nas veljajo kot vremenoslovci. In res! Okrog 3 popoldne je v daljavi za gorami zamolklo zabučalo, jeli so se zbirati grozeči temni zračni elementi, ki so v nekaj minutah zakrili ves nebesni obod. Jelo je treskati in grmeti, da smo mislili, da se že s Taljanom bijemo. Koj nato se je vsul močan dež, katerega je spremljala precej debela toča, ki je zapadla po nekaterih vaseh proti Mirni, da je bilo vse belo.

Škoda ni napravila ravno posebno, ker je večina pridelkov že spravljena; le ajda, ki jo je še nad polovico na polju, je precej oklestila.

Marsikateri kmet se je pa na tihem smejal: Oh, da je le moje grozdje odneslo pete z gorice. Res, hvala Bogu!

Deklica na čelu razbojnikov

Zelo romantično zveni, toda je v resnici tako: v Somboru so aretirali celo tolpo razbojnikov in zlomilcev, ki jim je poveljevala gospodična Ana Boris, v Somboru znana pod imenom Tuška. Celo tako daleč je šla deklina, da je organizirala vlom pri svojem lastnem sorodniku, znanem tovarnarju Jesiha v Somboru. Čudovita deklina je na vsak način hotela med artiste, na zdaj so jo pa prijeli in zaprli ter je priznala vse svoje grehe.

Banovinske in državne davščine

Pod tem naslovom je objavil »Jugoslovane v štev. 108. z dne 5. oktobra 1930. na str. 3. izjavo vršilca dolžnosti bana g. dr. Pirkmajerja.

V tej izjavi pravi g. dr. Pirkmajer med drugim sledeče:

Funkcioniranje banovin je bilo v prvi dobi ovirano zlasti vsled finančnih težkoč, ker se je delalo na podlagi bivših oblastnih proračunov, v katerih je bil večji del izdatkov fikšno angažiran, dočim niso dohodki prihajali v proračunskih zneskih. Novo proračunsko leto od 1. aprila 1930. dalje je v tem pogledu zboljšalo stanje.

Iz te izjave bi se utegnlo sklepati, kakor da ljubljanska in mariborska oblastna samouprava svojega proračuna nista uravnovesili, da sta marveč angažirali več izdatkov, nego sta mogli pričakovati dohodkov, ali z drugo besedo, da sta bila njuna proračuna vsaj glede predvidenih dohodkov samo fiktivna in nereelna. Kot bivša predsednika ljubljanskega odnosno mariborskega oblastnega odbora in ljubljanske odnosno mariborske oblastne skupščine, ki sva pri sestavi in sprejetju proračunov bistveno sodelovali in ju tudi objavila, morava, da varujeva čast teh korporacij, ugotoviti sledeče:

1. Ni se angažiralo več izdatkov, nego je bilo predvidenih dohodkov. 2. Predvideni dohodki so imeli, ko so se stavili v proračuna, popolnoma realno podlago. Podlaga je tvorila deloma od države priznana in obvezno zagotovljena dotacija državnega proračuna za one agende, ki jih je država prenesla na oblast. Višina teh dotacij je bila povzeta iz predhodnega državnega proračuna, ko je država sama po svojih organih vršila te agende. Za nadaljne dohodke so tvorile podlago oblastne davščine. Izvajanje proračuna je pokazalo, da je bila ta podlaga v vsakem pogledu realno proračunska, ker je donosila predvidene dohodke. Saj je n. pr. ljubljanska samouprava končala svoje proračunsko leto 1928-29. celo s prebitkom, ki je znašal okrog 4 milijone dinarjev, pa čeprav ni prečela od države izplačanih vseh dotacij, ki so bile predvidene. Podlaga za v proračunu predvidene dohodke je bila torej popolnoma pravilno

Nov način ogrevanja stanovanj

Rimske toplice, 8. oktobra.

Stara navada je, da sloveška stanovanja pozimi ogrevajo s kurjenjem, ali z drvmi, premočm, s plinom ali elektriko. Da bi se to pri nas dalo kako drugače napraviti, še ni bilo slišati.

Tukajšnja kopalnica uprava je pa prišla na zelo pametno misel, katere se jim je tudi prav lepo posrečila. Ker so imeli pozimi razne tropične rastline spravljene v veliki dvorani, so morali vso zimo kuriti od predpisane toploti. Segrevanje dvorane na ta način je stalo vsako leto ogromno denarja.

Lansko zimo so pa začeli misliti na to, kako bi se dala proizvajati toplota s pomočjo kopalniške vode, ki ima že od narave 37 do 38 stopinj toplote. Napeljali so to vročo vodo po kamnitih ceveh pod dvorano tako, da pod njo venmer teče ter kroži s precejšnjim pritiskom. Dvorana se na ta način segreje do toploti, ki popolnoma zadostuje, da uspevajo pozimi v najhujšem mrazu rastline, katere so doma v vročih deželah.

Na isti način nameravajo v bodoče segrevati tudi razne delavnice in kopalniške prostore, ker to ne povzroča prav nikakih vzdrževalnih stroškov.

Zeleti bi, da bi na ta način segrevali tudi nam okoliščanom stanovanja, ker premoč in drva so še vedno dražja od toplote termalne vode. Vrh tega pa ta toplota ni nevarna za požar, ter tudi ne povzroča nikakega smrada.

Kakor kaže, bodo postale Rimske toplice na ta način kmalu res popolnoma moderne, kakor nekako fantastično zamišljeno mesto bodočnosti.

Zal je to možno le tam, kjer imajo toplo vodo, kakor jo imajo Rimske toplice.

„Iščemo inkasanta s kavcijo!“

Nesolidni biroji in različne agencije so postale praveča nadloga v današnjih dneh, ne samo v Belgradu, kjer jih je menda največ, marveč tudi po drugih mestih države. Zato je zlasti v Belgradu delovanje teh birojev in agencij budno nadzirala policija. Tipičen namen in menda tudi cilj različnih takih agencij je bil navadno vedno isti: Iščemo inkasanta, slugo, to in ono, seveda s primerno kavcijo... Pridejo ljudje, založe kavcijo, službe pa nikjer! Na ta način je bilo ogoljufanih mnogo ljudi, zlasti onih ubogih žrtev iz najnižjih stanov, ki najtežje utrpe ogoljufane vsote denarja, ki so bile v mnogih primerih celo izposojene v edini namen, na ta način priti do poštenega kruha.

Ni dolgo, kar je policija v Belgradu zaprla eno izmed podobnih agencij, »Fortuno« imenovano, katere lastnik je bil neki Ivan Šever, ki je bil zaprt hkratu z nesolidnim lokalom. Te dni je stal pred sodniki zaradi izvršenih goljufij. Razpravljati priredovalo mnogo njegovih žrtev, čez 30. Sever jim je obljubljal službe ter od vsakega zahteval po par tisočakov, ki so mu jih ljudje seveda dali, ki jih pa nikdar in nikoli niso dobili vrnjenih, niti niso s tem prišli do službe.

Sever se je pred sodnikom zagovarjal, da ni imel namena goljufati ljudi. S pridržanimi kavcijami je hotel povečati trgovino, ki mu je boja izredno dobro šla. Prodajal je neki prašek. Razen par škatelet tega praška je vsa njegova »trgovina« obsegala dva pisalna stroja in telefon, ki pa še njegov ni bil, marveč tuj. Podjetni Sever je imel »agencuro« odprto komaj tri mesece; samo v 50 dneh je najel čez 30 inkasantov ter od njih dobil in si pridržal 135.000 Din. Inkasantje so prihajali vsako jutro, toda pretkani Sever je drugega za drugim odpravil čez, naj pride jutri. Ta »jutrice« se je vlekel toliko časa, da so naposled nekateri izmed žrtev stopili na policijo, ki je Severja zaprla.

Sever je bil zdaj obsojen na pet let ječe ter na izgubo državljanjskih pravic za tri leta. Vsi prisotni »inkasantje« so sodbo sprejeli z navdušenimi klicji: Zivelu sodišče! Zivelu pravica!

★ Pri slabi prebavi, pomanjkanju krvi, bledici, shujšanju, obolenih žlezah, kužnih izpuščanjih, tvorih urejuje narav. »Franz-Josef« grenčica izborna tako važno delovanje prebavil. Odišni zdravniki so se prepričali, da »Franz-Josef« vodo celo najnežnejši otroci lahko prenese. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Velika novost — zbirka slovenskih pisateljev

Med knjižnimi zbirkami, ki jih je pokrenila založba Jugoslovanske knjigarne na temelju svojega novega založniškega programa, pripada posebna važnost Zbirki domačih pisateljev.

S to zbirko bo oživitvorjen že dolgo svoje izvršitve čakajoči načrt, da bi slovensko izvirno slovo sistematično prihajalo na knjižni trg, da bi se ustvarila trajna in čvrsta zveza med našimi pisatelji in čitatelji. V široko zasnovani zbirki domačih pisateljev bomo dobili Slovenci vrsto knjig nesporne literarne vrednosti, ki so izšle iz našega naroda in ki morajo tudi najli svojo pot v ves narod. Naš ponos naj postane ta zbirka.

Izpolnila bo Zbirka domačih pisateljev nedvomno eno najobčutnejših vrzeli naše kulture. — Najprej bo skušala objaviti izbrana dela naših najboljših živečih pisateljev, njim na čelu

Ivana Preglja, čigar že vpeljeni Izbrani spisi se bodo nadaljevali v tej zbirki. Vsako leto izideta v odlični vrsti Pregljevih Izbranih spisov po dva nova zvezka. Govorili danes o velikem pomenu Ivana Preglja je povsem odveč, kajti vsakdo, kdor zasleduje naše domače slovo, mora brez ovinkov priznati, da je Pregelj najmočnejši med našimi živečimi pisatelji. Izdaja njegovih Izbranih del v zbirki domačih pisateljev vtiskuje vsej vrsti knjig, ki bodo v tej zbirki izšle, znamenje kvalitete.

Poleg tega objavi Zbirka domačih pisateljev v prvem letu predvidoma izbor najboljših novel znanega pisatelja Narteta Velikonje. Velikonja je steer tih, a gotovo po umetniški vrednosti svojih del med prvimi pisatelji našega časa. Njegove novele, ki so raztresene po raznih listih, bodo prvič izdane v knjigi.

Dalje izide literarna zapuščina prerano umrlega darovitega slovenskega dramatika Antona Leskoveca v ureditvi in z uvodom ter opombami prof. Franceta Koblarja.

Kdor bo hotel spremljati razvoj našega domačega slova, bo moral imeti brezpogojno pri roki zbirko domačih pisateljev.

Toda v tej zbirki namerava založnica izdati pozneje tudi nekatere starejše naše pisatelje, katerih dela so ali popolnoma razprodana, ali pa sploh nikdar v knjigi izšla niso.

Naročniki, ki si žele nabaviti doslej že izšle štiri zvezke Ivan Pregljevih Izbranih spisov (v platnu vsak zvezek 60 Din), jih dobe v 25% popustom (t. j. po 45 Din).

Zbirka domačih pisateljev velja 10 Din na mesec, letno izidejo 4 knjige v formatu in obsegu Pregljevih spisov. Naročnina za vse štiri zvezke znaša isto, kot sta veljala doslej 2 zvezka Pregljevih spisov! — Naročite se takoj po dopisnici! — Vprašajte za brezplačen prospekt o vseh zbirkah, ki jih bo izdajala za decembrom Jugoslovanska knjigarne v Ljubljani. — Za lavantinsko škofijo je prevzela nabiranje naročnikov Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, na kar opozarjamo štajerske interesente.

Pri jedi se je zadavil

Kmet Stepan Milosavljevič je prišel na sejem v Kraljevo, kjer je po končanih opravkih stopil v gostilnico, da zavžije skromno kosilo ter se nato vrne domov v vas. Naročil je koštrunova jetra, parkrat zajel in pogoltnil, nato pa se zgrudil mrtev na tla. Seveda je čudna smrt privabila takoj množico ljudi, ki so takisto prišli iz okolice na sejem. Pri obdukciji so ugotovili, da se je Stevan prav za prav zadavil. Pojedel je bil najprej velik kos jetre, ki so se mu v grlu ustavile. Misleč, da jih bo sledeč kos spravil naprej, je pojedel še en kosček, ki se mu je pa takisto zataknil v grlu. Smrt je potem nastopila trenutno ter bi bila vsaka pomoč zaman. Po kosčkih jetre, ki so jih potem izvlekli iz grla, so ugotovili, da možak sploh ni nič grizel, marveč je kosčke požiral kar cele, valed česar se je prav lahko zadavil.

stavljena v proračun in bi bili ti dohodki sado-stovalni za vse angažirane izdatke. Toda v teku izvajanja proračuna za leto 1929-30. so nastali pri dohajanju virov pretresljaji, na katere ni mogel nikdo vnaprej računati. Predvsem je državna uprava bila redno v velikih zastankih s svojimi oblastmi zagotovljenimi trimesečnimi dotacijami. Drugi še večji udarec so dobile oblastne finance z uredbo finančnega ministra, ki jo je izdal potem, ko je bil oblastni proračun že odobren in ko je bila oblastna samouprava že sredi izvajanja svojega proračuna. Ta uredba je oblastno doklado na trošarino od alkoholnih pijač zelo izdatno znizala, a obenem določila, da se od oblastnih skupščin sklenjene in od finančnega ministra odobrene doklade k trošarini na alkoholne pijače morajo stekati v centralno blagajno v Belgradu in da se tamkaj porazdele na vse oblasti v razmerju števil prebivalstva v posameznih oblasteh. Na ta način so bile deležne dohodkov, ki sta jih pobirali ljubljanska in mariborska oblastna samouprava od konzuma alkoholnih pijač, tudi one oblasti, ki takih dohodkov sploh niso predvidevale v svojih proračunih. Na najino intervencijo je sicer gospod finančni minister obljubil, da se bo učinek te njegove uredbe v tekočem proračunskem letu paraliziral s protiučredbami, toda oblasti so bile ukinjene pred potekom proračunskega leta.

Iz tega se torej vidi, da ne zadene niti ljubljanske niti mariborske oblastne samouprave nikaka krivda, da je bil »večji del izdatkov fikšno angažiran, dočim niso dohodki prihajali v proračunskih zneskih.« Iskreno je želeli, da bi banovinski proračun, ki je po zadrlu vršilca dolžnosti bana od 1. aprila 1930. dalje izboljšal stanje, ne doživel enake usode, kakor sta jo doživela svojčas oblastna proračuna. Spričo izjave g. vršilca dolžnosti bana pa sva smatrala za svojo dolžnost, dati javnosti to pojasnilo, da se izjava g. vršilca dolžnosti bana ne bi tolmačila nepravilno in da ne bi metala na oblastno samoupravo sence očitka, ki si ga ta ni zaslužila.

Dr. M. Natlačen, l. r.

Dr. J. Leskover, l. r.

Blejske novice

Ponovni požig. Dosedaj še vedno neizsleden požigalec je v noči na nedeljo zažgal gospodarsko poslopje posestnika in mesarja Ivana Zrimec v Gradu. Ob pol 4 zjutraj je blejske občane zbudil plat zvona in klicani na pomoč. G. Zrimec trpi občutno škodo, ker mu je zgorela vsa krma in drugi pridelki. Sreča le, da so živino vso rešili.

Sezona je pri kraju. Nekateri se pohvalijo, drugi pa — posebno okolica — pa je lahko rečeno nezadovoljna, ker je vse goste večinoma požrla sredina Bleda odnosno hoteli. Ti so menda dobro odrezali, zato se je začela takoj po odhodu zadnjih gostov

Živahna stavbna sezona. Posebno hotelirji so jako navdušeni in začeli so že z deli na vsej črti. Lastnica »Hotela Toplice« namerava dvigniti hotel še za dve nadstropji ter prizidati še en trakt nad dosedanjim termalno kopeljo. Prenovila bo vilo »Adrij« in preložila tudi cesto na dosedanjem teniš prostoru pred reprezentativno novogradbo »Belvedere«. Radi proležitve ceste je padel seveda kostanjev drevored, ki je poleti dajal hladno senco, tako rekoč edino na Bledu, ker vse druge drevojede so že davne prej posekali, kot na pr. v zdraviliškem parku, ki danes ne nudi več tega, kar je mogel v časih pred vojno. — Tudi lastnik »Park-Hotela« bo zopet zidal nov trakt k dosedanjemu hotelu, dalje bo podaljšal in povečal »Kazino«. Povrh tega pa namerava postaviti še novo stavbo nasproti dosedanjim kavarni »Toplice«. Dela so v polnem teku. Odvišni material se pridno odvažja kar v jezero, bodisi pri »Park-Hotelu« ali v »Toplicah«. Kdor bo torej prišel prihodnje leto na Bled, bo našel Bled zopet popolnoma predružen. — Privatniki pa tudi morajo slediti novim razmeram, zato postopoma izboljšujejo svoja stanovanja z vpeljavo tekoče vode, kar je za sprejem dobrih gostov »conditio sine qua non«.

Ponesrečenci v krški bolnišnici
Krško, 7. oktobra.
Pred našo bolnišnico se vsak dan vrstije vozovi s ponesrečenci in težko bolnimi. Bolniške osebe je v skrbah, kam z njimi, ker je vse prenapolnjeno. Tako so večerj pripeljali 67 letnega Antona Štojsa iz Studenc. Ko se je spravljal k nočnemu počitku ter po slabo postavljenih lestvi plezal na pod, se mu je lestva prevrnila in revež je padel na drog in si pri padcu zlomil desno roko. Po padcu, dasiravno strček, je imel še toliko zavesti, da je šel v hišo svojega gospodarja, kjer so mu nudili prvo pomoč in odkoder so ga prepeljali v krško bolnišnico. Težje se je ponesrečil Martin Božič, posestnik iz Vrhulj. Ta je zvečer po pregledu čez dan opravljenega dela šel domov, kjer je pešpot ob pet metrov globoki jami. Naenkrat mu je pa zmanjkalo tal, ter je strmoglavil v gupo. Nereča je hotela, da je padel prav na glavo in si prebil lobanjo. Ko se je zavedel, je klical na pomoč, ki so mu jo nudili njegovi domači. Božič leži sedaj v krški bolnišnici in upajo, ako ne nastanejo kake komplikacije, da bo ukreval

Radi splašene krave

Murska Sobota, 7. oktobra.

V tukajšnje bolnišnico so pripeljali iz Murskovec 69 letnega starčka Leposa Jožefa. Zadel ga je nesreča, pri kateri se je močno poobil in si je strl nogo.

Starček je gnal v soboto zvečer kravo. Pot ga je peljala po klanecu. Ker je bila krava krotka, ji starec ni posvečal posebne pozornosti. Vse je šlo v redu. Hipoma pa se je žival splašila. Vrat je stegnila in zdrljalo. Starec je ni izpustil, marveč je tekel za njo. To je starca tako zapolnilo, da se za okolico sploh ni zmejn. Prav to je bilo zanj usodno. V trenutku je začutil močen sunek. Preden se je zavedel, kaj se je zgodilo, je ležal na tleh in je čutil, da mu je nekaj težkega zdrknilo preko noge. Čezenj je šel voz, pod katerega je starec prišel tako nenadoma, da se nesreči ni bilo mogoče izogniti. Leposo so takoj pobrali in spravili v bolnišnico.

Koledar

Petek, 10. oktobra: Franc Borg, spoznavavec.

Novi grobovi

† Umrila je 8. t. m. Marija Janša, po domače Krčova mati v Vincarjih, stara 92 let, najstarejša oseba v škojloški fari. Bila je vzor križanske matere. Naj ji sveti večna luč.

† Umril je v Šmarju pod Ljubljano v soboto gosp. Ivan Trtnik, ugleden posestnik s Klanca, Svetila mu večna luč; težko prizadeti družini naše iskreno sožalje.

N. p. v. m. l.

Mala kronika

★ Uredništvo »Slovenec« *naproša vse osebe, ki ob čitanju članka v našem listu od 12. julija letos pod naslovom »Kaj pravite« niso mislile in niso dobile prepričanja, da bi bil tisti članek naperjen proti »Kolu jugoslovenskih sester v Celju«, naj bodo tako prijazne in javijo ustno ali pismeno svoj natančen naslov na uredništvo »Slovenec« *v Ljubljani.**

★ Ilustracijae št. 10 je pravkar izšla in prinaša kakor vedno izbrano vsebino: Na Savi. — Pristanek (Silvester Škerl). — Starinske jadrnice. — Z Jadrana. — Trti (Rob Ivan). — To zadnje kopalno veselje. — Sprehod po dnu morja. — Na jesen začne dež. — Svečanosti v Topoli in Beogradu. — Z veličastne parade v Belgradu. — Nova jugoslovenska zastava 40. pešpolka v Ljubljani. — Oktavo više... — Doma. — Knjiga (Boris Orel, risbe L. Kavčiča). — Ovitok Dom in svetec (R. L.). — Shranjuj slovenske knjige. — Ki se pote in trudijo (Serija kulturnih delavcev). — Ali poznate te obraze? — Nove knjige. — Ki se pote in trudijo (II. serija). — Pozdrav Ilustracijae! — Jesenska moda. — Grafološki kotiček. — † Zdravko Zwitter. — Naši otroci. — Največji vojni spomenik v Sloveniji Franceta Kralja. — Kdo je skočil 1,95 metra? (M. Celar). — Iz Rogaske Slatine. — Iz vsega sveta. — Misijonska razstava v Ljubljani. — 25 letni jubilej slovenske gimnazije v Št. Vidu. — Gozdovniki pa taborenuj. — Volčiči v taboru pri Mozirju. (P. Kunaver). — Naslovna slika na ovitku: Albert Sirik: Stara jadra (akvarel). — Ilustracijae izhaja vsak mesec in stane vsaka številka 10 Din v dveh trafikah in knjigarnah. Celoletna naročnina 100 Din za tako bogato opremljeno revijo z izbrano vsebino ni velika. Zahtevajte od uprave številko na ogled. Uprava revije »Ilustracijae«, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/I.

★ Razpisana štipendija. Kr. banska uprava dravske banovine, oddelek za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje 8 štipendij, ki jih namerava podeliti mladim, ukaželjnim obrtnikom raznih strok, da jim omogoči spopolnitev njihove strokovne izobrazbe. Ker pridejo zlasti inozemski zavodi v poštev, je potrebno znanje nemščine. Prošnje, iz kojih se naj razvidi prošilčeva predizobrazba, njegovo premoženjsko stanje, zlasti pa podatki glede učnega zavoda, ki ga hoče obiskovati, naj se vložijo pri podpisani kr. banski upravi do najkasneje 25. oktobra 1930.

★ Podivjane mačke in divjačina. V loviščih, ki leže blizu vasi, delajo sleherno leto — od mladosti do trde zime — obutno škodo lastnikom kot zakupnikom lova na divjačini, zlasti mačke in kmetijski psi, ki se potepajo po polju in loviščih. Lovski čuvaji so pridno na straži in postrale brez pardona to mačjo zalego, koder jo zasajijo. Lani in letos je bilo n. pr. v kaniškem okraju in ljubljanski okolici postreljenih 80 takih mačk in 5 psolv. Največjo požro podivjani psi in mačke mladih zajcev, fazanov in jerebice, kar jih še z zanjikami ne ugonobe in pojedo — lovski tatovi. Sedaj imamo strog lovski zakon! Torej: pozor.

Med. U. Dr. Francè Pavločič

specialist za zobne in ustne bolezni — ordinira vsak delavnik od 8 do 12 in od 15 do 18 v Pražakovi ulici 8/I (vojalna rmeno-modra hiša).

★ Pletarski tečaj. Uprava banovinske kmetijske šole v Rakitčanu pri Murski Soboti priredi enomesečni pletarski tečaj za kmetovalce okraja Murska Sobotna in Dolenja Lendava. Tečaj prične dne 10. novembra t. l. točno ob 8. Tečaj bo trajal najmanj mesec dni, po potrebi bo uprava tečaj podaljšala. Število tečajnikov je omejeno. Sprejeto bo 20 tečajnikov. Tečajniki se morajo vzdrževati ob lastnem strošku. Marljivo tečajnike bo uprava primerno nagradila. Zanimanci, toda le oni, ki nameravajo tečaj stalno obiskovati, naj se prijavijo pisмено ali ustno najdalje do 1. novembra t. l. Poznejše prijave se ne bodo upoštevale. Sprejeti bodo obveščeni pisмено. Istočasno bo uprava priredila vsaki drugi večer tekom enega meseca dveurni tečaj za one zanimance v neposredni bližini šole, ki so po dnevi zaposleni. Tudi ti zanimanci naj se javijo do 1. novembra ustno v pisarni kmetijske šole.

★ Lov krajne občine Križe pri Trzinu se bo dal v zakup na javni dražbi v občinski pisarni v Trzinu dne 20. novembra 1930 ob 10 za dobo 4 let in 31. marca 1935. Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo vpogledati ob navadnih uradnih urah okr. načelstva v Kranju.

★ Tatvina v Storaš pri Celju. V terek je prišel v hišo tovarniškega delavca Rateja na Gorici pri Storaš neznan tat, ki je odnesel lantu novo obleko, katero je ravno pred kratkim izplačal in nekaj perila v vrednosti nad 1000 Din. Tat je našel ključ od vrat, odklenil vrata in po svojem opravilu zopet zaklenil vrata in brez sledu izginil.

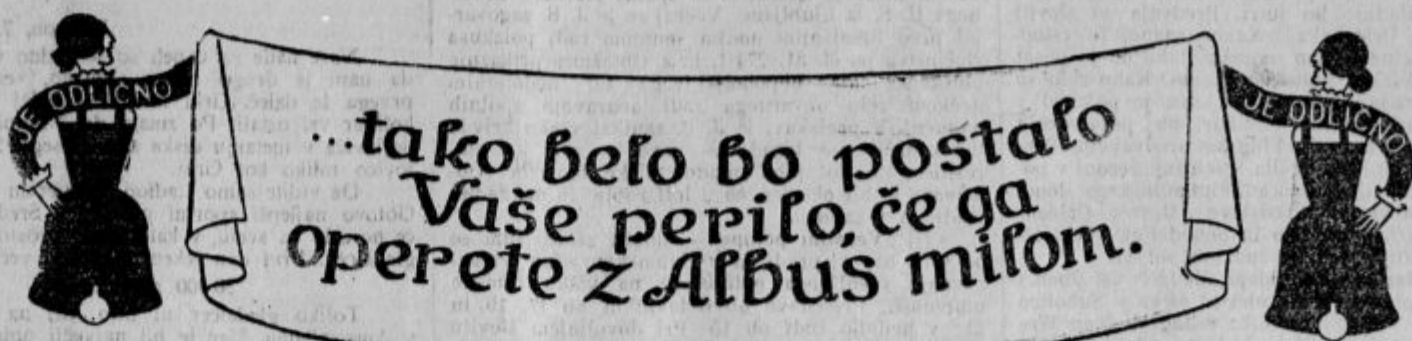
★ K notici »o moriču čebel« *smo iz Mokronoga prejeli naslednje pojasnilo: Kolikor je resnice na stvari, bi bili taki dogodki vse graje vredni. Kdor pa pozna tamošnje razmere, je dobil popolnoma drugačen vtis. Vsebinske novice je bolj »namigovalne«, s čemer bi pa bila storjena občutna krivica sosedu, ki je skoz in skoz pošteni in dobrosrčen. Zadeva je bolj osebnega značaja. Vsekakor pošteni sosedje s tem nimajo nič opravili. Kdor teh bi bil hotel storiti tako grobovijo, bi jo bil storil tedaj, ko je bil lastnik čebelic več mesecev z doma. — Toliko, da ne pade kak sum krivde na ljudi, ki so pošteni jani.*

★ Štiri do šest opekarjev za poljsko peč in enega podoskrbnika. verziranega v vseh panogah kmetijstva takoj sprejme v službo Informativni urad, Pasturjeva (Miloša Pocerca) ulica 23a, Beograd. Prednost imajo pošteni zavedni Primorci, ki imajo nekaj gotovine in namen se stalno naseliti. Ta naselbina se nahaja ob Vardarju na progi Solun — Beograd. Prijave s točnimi podatki je poslati na gori navedeni naslov.

★ Za praznik »Kristusa Kralja«, (zadnja nedelja v oktobru), priporoča Jugoslovenska knjigarica cerkvenim zborom: Kimovec dr. Fr.: Srce Kraljevo. Za mešani zbor z orgljami Din 1.50. Mihelič St. Moro: Povsod Boga, za enoglasni in mešani zbor z orgljami Din 1.50.

★ Če ti ura ne gre pravilno, če ti je sobna oprava prezastarela, živlani stroj premo moderne sistema, vse lahko dobiš novo. Če si kupiš par lot. srečk Doma služkinj.

Vsakomur pravi lepa Janja: „Brez Albusa ni pranja!“

Odločilna bitka ob Dravi

Manevri na Ptujem polju

Ptuj, 9. oktobra 1930.

Po hudem boju prejšnjega dne je prišlo med obema armadama do premirja. V noči čete niso legle k počitku, temveč so se z vso skrbnostjo pripravljale za napad naslednjega dne. V lepi mesečni so v dobro skritej terenu švigale straže prednjih oddelkov na eni, kakor na drugi strani, da so obveščale svoje poveljnike o vsaki spremembi položaja. Južna armada je s pomočjo svojih rezerv zavzela dobre postojanke in na izdano povelje: »Za vsako ceno čez Dravo« *formirala svoje edince v najboljši bojni red. Poveljnik južne armade je določil tri mesta za prehod. V svojem levem krilu je postavil šibkejšo bojno vrsto, katero je moral prepeljati s pomočjo pontonov čez Dravo. Južna armada je razvila strašen ogenj prav na tem mestu in s tem povzročila popolno zmedo v taboru navideznega nasprotnika. (Dobra taktična poteza.) Topovski ogenj severne armade ni mogel preprečiti prehoda pešadije in takoj nato tudi strojnici.*

Severna armada je v dolžini 6 km od Ptuja do Markovcev na levem bregu Drave postavila močno obrambo. V rannem jutru se je razvila prava borba za življenje in smrt. Čez njive in travnike so z neverjetno hitrostjo drveli rezervni kole-

sarski bataljoni in topovi so grmeli tako, da so domačini s strahom gledali, »kaj, če se ne bodo zares stekli«.

Borbene edince južne armade so med tem časom prebredle Dravo na treh mestih, severna armada se je morala umakniti v svoje položaje do Polensčaka. Zaradi drznega in nasilnega prehoda so bile izgube južne armade večje.

V teku dveh ur je prebredlo Dravo ostalih 7 pehotnih bataljonov, ki so zavzeli lepo obrambno mesto, da so mogli prepeljati še artilerijo. Besno so drveli prvi oddelki, da preprečijo vsako akcijo z dobro utrabo. Ko si je južna armada osigurala dobre postojanke, je pričela prevažati s pomočjo posebnega motornega pontonskega čolna še nove rezerve Poveljnik južne armade je dal zgraditi v dobri pol ure pontonski most pod vodstvom majorja Šarca in si s tem zagisiral svoje pozicije. Čez most je bil omogočen prehod vsem edincem. Gradnja mostu je silno oviral veter, vsa organizacija gradnje je razodevala vzorno disciplino in požrtvovalnost pontonirjev, ki so celo noč prevažali material. Okoli 12 je prebredlo Dravo poveljnik južne armade in zasledoval severno v smeri proti Ljutomeru. Odločilna bitka, ki je bila najtežja naloga letošnjih manevrov, je bila končana, vendar se bo nadaljuje še jutri.

Ljubljana

Minister Nikola Preka v Ljubljani

Ljubljana, 9. okt.

Z današnjim dopoldanskim belgrajskim brzovlakom se je pripeljal v Ljubljano iz Zagreba g. minister narodnega zdravja Nikola Preka, ki si je nato v Ljubljani ogledal nekatere zdravstvene zavode in ustanove. Ministra sta spremljala na potu šef kabineta dr. Mažar ter dr. Stampar, inšpektor ministristva za narodno zdravje. V Ljubljani se je ministru pridružil še dr. Dolšak, načelnik banskega zdravstvenega oddelka.

Najprej so si gospodje ogledali splošno javno bolnišnico na Zaloški cesti, kjer jih je sprejel in vodil ravnatelj bolnišnice dr. Gerlovič. Iz bolnišnice je odšel g. minister s spremstvom v bližnji zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok, kjer mu je delovanje te ustanove obrazložil primarji dr. Dragaš. G. minister se je podrobno zanimal za zavod, nato pa se je odpravil z avtomobilom na Studenec, kjer si je ogledal tamkajšnji umobolnico. Glavne prostore mu je tamkaj razkazal in mu hkratu obrazložil razmere v hiši ravnatelj dr. Divjak. Nato se je minister s spremstvom vrnil v mesto, kjer si je ogledal Higijenski zavod, dalje šolsko polikliniko na Resljevi cesti, okrožni urad ter se naposled odpravil na bansko upravo.

V Higijenskem zavodu je ministra in spremstvo pozdravil g. dr. Pirce, ravnatelj zavoda. Minister je pregledal vse oddelke ter se zanimal za

vse podrobnosti v zavodu. Interesiral se je zlasti za načrt vodovoda v Suhi Krajini, ki naj tem zapuščeni krajem oskrbi prepotrebno pitno vodo. Vodovod v Suhi Krajini bi bil dolg 120 km ter se je za to stvar svoj čas že zelo zanimal bivši deželni odbor in potem tudi bivša oblastna skupščina. Minister Preka je v razgovoru obljubil, da bo za ta vodovod država radevolje prispevala 12 milijonov Din, odnosno bo dala za vodovod potrebne cevi brezplačno na razpolago, če bo drugi del stroškov prevzela banovinska uprava.

Na šolski polikliniki je g. ministra sprejela ga. dr. Kristanova ter mu razložila nekatere potrebne splošne podatke ustanove. Nato se je g. min. Preka odpravil na ogledovanje še v Okrožni urad, kjer se je zlasti zanimal za ambulatorije, za kopalniške prostore ter za urade zavoda sploh. V teku pol ure si je v spremstvu komisarja dr. Kreka in ravnatelja dr. Bohinjca ogledal vse glavnejše prostore Okrožnega urada, nakar se je poslovil in se odpravil na bansko upravo, kjer ga je pričakoval in sprejel podban dr. Pirkmajer kot vršilec dolžnosti bana.

Ob pol eni popoldne se je v restavracijski dvorani v »Unionu« *vršilo intimno kosilo, potem pa se je minister Preka odpravil z avtomobilom v Lukovico, si ogledal tamkajšnji zdravstveni dom, nato pa je nadaljeval pot v Celje, kjer je obiskal javno bolnišnico, naposled pa se je z brzovlakom vrnil v Zagreb.*

Likvidacija ljubljanskega Zoa

Likvidacijski odbor društva »Zoo« *je na svojem prvem sestanku dne 7. t. m. sklenil:*

1. Po možnosti naj ostane ves material razpuščenega društva v Sloveniji. Šele, če bi ne bilo domačih interesentov, naj se obrne likvidacijski odbor na zoološki vrt v Splitu, odnosno v Zagrebu.
2. Prednost do nakupa živali, kletk, terarijev in akvarijev imajo naše šole, ki naj sporoče svoje želje likv. odboru na adresu L. Egger, Ljubljana, Mesini trg 11.
3. Prekupčevalcem živali se inventar društva principiarno ne bo oddajal.
4. Privatni interesenti, pred katerimi imajo prednost bivši člani društva, naj sporoče svoje želje pisмено likv. odboru.
5. Likv. odbor bo zlasti podpiral stremiljenje dijaškega društva »Priroda« *na II. dr. realni gimnaziji v Ljubljani, ki se poziva, da stopi v stik z likv. odborom.*

za likvidacijski odbor:
D. A. Šerko

Latinske zadevice

Ljubljana, 9. oktobra.

Ze pred par dnevi smo naglasili, da mora biti v mestu neki tat, ali pa jih je celo več, ki se bavi izključno s tatvinami oblek po raznih delavskih stanovanjih in kletah novo zidajočih se stavb. To domnevo nam znova potrjuje to, da se take tatvine kar naprej vrste in množijo na vseh koncih in krajih mesta. Poklicni tatovi to ne bodo, ker bi se sicer ne ukvarjali s takimi malenkostmi. So to brez dvoma grajne duše, ki jim niti lastnih tovarštev ni mar. Še je bil včeraj v enem primeru opažen pri tatvini obleke delavca tovariš, ki je spal dalj časa z otrokovanjem v eni sobi. Bridko je to dejstvo, saj bi morali ravno delavci, ki na lastni koži in ob lastnih žuljih doživljajo vso težavo in bridkost življenja, ki je ena sama muka in trpljenje, zavedati v polni meri, da tovariš prav tako dela kot on sam, da trpi isto trpljenje in da ima iste potrebe kot on sam. Zakaj torej takšne medosebojne tatvine, ki, čeprav so majhne, odkrivajo dovolj veliko zlo. Vrtnice se pač med poštene delavce tipl, pijavke, lenuhi, ki jim ni toliko mar dela, pač pa bi radi živeli na račun svojega najbližnjega sotrpina.

Pavlin Alojzij, zidarski delavec pri Tomaziču,

○ Ruski pianist in komponist Aleksander Cerepnin nastopi prvič v Ljubljani v petek dne 10. oktobra na komornem koncertu, ki bo ob 20 v dvorani Filharmonične družbe. Spremljal bo znamenitega nemškega čelista Pavla Grümerja, v dveh sporednih točkah pa bo nastopil kot komponist odnosno pianist in sicer bo izvajal skupno s čelistom Pavlom Grümerjem svojo sonato v fis-dur molu za čelo in klavir, kot pianist pa nam bo zaigral tri lastne transkripcije ruskih narodnih pesmi, med drugimi tudi transkripcijo na splošno znano pesem Volga. Aleksander Cerepnin je rojen v Petrogradu leta 1879, kot sin skladatelja Nikolaja Cerepnina. V zgodnji mladosti je začel koncertirati kot pianist, bavil se je pa tudi s kompozicijo in velja danes v Parizu kot eden najmodernejših mlajših ruskih komponistov. Njegova dela so izšla v tisku pri večini večini svetovnih založništtev na Dunaju, Nemčiji, Franciji in Italiji. Napisal je celo vrsto skladb komornega in simfoničnega značaja, med drugim tudi trojejsko opero 01, 01 in balet v štirih slikah. Predprodaja vstopnic za ta koncert je v Matični knjigarni po običajnih koncertnih cenah.

○ Akvarel s Koroške. V izložbenih oknih Tiskovne zadruge, Nove založbe, Zvezne knjigarnice, trgovine Kette in Elite so razstavljene pokrajinske slike s Koroške, katere je napravil v teku zadnjih štirih let slovenski umetnik-slikar g. Zupan. Slikar je prepotoval vso Koroško od Dravograda do Zile in napravil nad 50 akvarelov, ki so deloma v privatni posesti, nekaj jih ima pa še slikar doma v svojem ateljeju. Ti so sedaj razstavljeni. Prijatelj lepe umetnosti vabimo za nakup posameznih umotvorov.

○ Na ljubljanskih dveh pokopališčih — pri Sv. Križu in Sv. Krištofu — se je pričelo vsled bližajočih se Vseh svetih živahno delo. Sorodniki, znanci in prijatelji pokojnih snažijo in oplešavajo s cvetlicami, zelenjem in peskom gomile umrlih ter čistijo in prenavljajo tu in tam napise na spomenikih, koder so že izprani. Deloma peč, deloma s avtobusi gredo ljudje na mirovdore. Ali na enem kot na drugem teh dveh pokopališč je videti obilo že s travo in plevelom zaraščenih in zapuščenih grobov s spomeniki in brez spomenikov, ki se jih živa duša več ne spomni, ker so sorodniki in prijatelji rajnkih že pomrli. Vendar izgleda te dni, zlasti pokopališče pri Sv. Križu, kot skrbno zasajen in negovan vrt, kot bi ga oživela — cvetoča pomlad!

○ Kdor se zanima za okrasno drevje in grmovje, naj se udeleži dendroloških ogledov, ki jih bo od časa do časa prirejala ljubljanska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva. Prvi takšen ogled bo v soboto dne 11. t. m. popoldne po tivoljskih nasadih in bližnjih vrtovih. Sestanek točno ob 15 v Trubarjevem gaju nasproti Narodnega doma. Vodil in tolmačil bo g. inž. C. Jeglič. Vabljeni so vsi, ki bi se radi poučili o botaničnih zanimivostih in estetskih vrednotah ter glede vpravnosti okrasnega drevja in grmovja. Pristop je brezplačen. Na tem prvem sestanku se bo določil tudi čas za prihajajoče ogled.

○ Prodaja semen in zdravilnih rož na našem trgu. Pred kratkim so se morale prodajalke semen in zdravilnih rož na trgu preseliti izpred Kresije v Solskem drevoredu na drugo stran frančiškanskega mostu na Cankarjevo nabrežje. Pravilno je, če magistrat premeša razne prodajalke, v kolikor je to v napoto estetskemu okusu in drugim zahtevam razvijajočega se glavnega mesta. Tola topot so zadete prodajalke prav v živce. Gospodinj, ki so hitele na trg, so se prav ob srečanju s temi prodajkami spomnile, kaj bi jim bilo še potrebno in zato dale mnogo zasluka. Zda se redke tiste gospodinj, ki pridejo še s tem namenom na drugo stran mostu. Zato zaslužek peša in je vedno manjši — čimveje pa so skrbni prodajalki semen. Če je le mogoče, naj bi magistrat čimprej dal prodajalkam ugodnejša mesta, ker je to v resnici življenjsko vprašanje prodajalk.

○ Nasipanje cest. Ta teden posipajo cesto v Prisojni ulici in Zaloški cesti. Na obeh pa utrjuje cestišče parni valjar.

○ Nove hiše in vile v Vodmatu. V dolini pod Šmartinsko (prej Kette-Murnovo) cesto je v zadnjem času zrastle iz tal petero priličnih in enonadstropnih hiš in vil, ki so že dograjene in malodane vse pod streho. Same privatne zgradbe. Ko se osuše, prično zidovje ometavati. Potem bo pa potreba izpeljati tu doli novo cesto s bodniki in kanal, ter napeljati vodovod in zadostno električno razsvetljavo.

○ Splašena konja. Podnarednik Babič je šel s še enim vojakom in s parom konj, vpreženih v vojaški voz, iz topničarske vojašnice na Kodeljevo v vojaško skladišče, kjer je imel dobiti kruh za vojake topničarskega polka. Ko sta vojaka pred skladiščem za čas pustila konje brez nadzorstva, sta se konja splašila ter zdrdrala s praznim vozom po Povšetovi in Potočnikovi ulici na Poljansko cesto in po njej proti Ambroževemu trgu. Na oglu mestnega pogrebnega zavoda, kjer je cesta zalita z asfaltom ter precej gladka, se je levemu konju podrsnilo, padel je pod kolesa, ki so šla čezenj, nakar se je dirjanje samo po sebi ustavilo. H konjem je takoj prihitel stražnik Čeh, ki je prerezal strango in konja rešil mučnega položaja, ter ga potem s pomočjo drugih ljudi, ki so prihiteli, dvignil ra noge. V tem je prihitel za konji tudi vojak, ki je nato konje spet spravil v red. Dobro, da je bila cesta prazna, ko sta splašena konja divjala po njej, ker sicer bi se bila lahko zgodila kakšna nesreča.

○ Lovski pes se je zatekel. Zasebni uradnik Rajko Vernik v Hranilnični ulici je oni večer debelo pogledal, ko mu je nenadoma prikoral v kuhinjo tuč, pa čeden lovski pes. Sveda je moral Vernik začasno prevzeti vlogo pasjega krušnega očeta, ker je pes kar ostal ter pohlevno čaka, kdaj se oglasi pravi lastnik, da ga bo odpravil. Pes je srednje velik, ima rjavo kodrasto dlako, po hrbtu črno liso, odstrljena ušesa, odsekan rep, je brez pasje znamke, pa dobro rejen.

○ Lekarne. Nočno službo imajo: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Maribor

□ **Otvoritev predstava Prosvetnega kina** Katoliške omladine bo jutri. Predvaja še slovit film »Devica Orleanska«. Kakor znano, je vstopina v Prosvetnem kinu najnižja, tako da je posej omogočen naširnim ljudskim slojem. Kako zelo so Mariborčani vzljubili omenjeni kino, je pokazal v najobčnejši meri krasen odziv ob posameznih lanskoletnih predstavah. Filmska predvajanja Prosvetnega kina se bodo vršila v letošnji sezoni v povečani in prenovljeni dvorani Omladinskega doma v Cvetlični ulici 38. Predstave »Devica Orleanska« bodo jutri, v nedeljo in ponedeljek s pričekom ob pol 20; v nedeljo tudi ob pol 17.

□ **Maribor odhajajo sledeči uslužbenci** pri tujakih glavni carinarici in sicer v Subotico Ivan Skala in Viktor Vauhnik; v Zagreb Ivan Weber, Rok Pag, Mirko Kogej, Aleksander Čizmek, Marijan Novak in Miroslav Ferenc; v Beograd prideta carinik Ferdo Zabavnik in pomožni skladiščnik Jovan Samardžić; v Dubrovnik Mirko Kislić; na Sušak pomožni skladiščnik Rado Ivošević; v Bitolj Anton Gerčko; v Veliko Kikindjo Stanko Klemenc; v Djevdjelije Ivan Tevž; v Zemunik Stanko Rudež; na Jesenice Alojzij Hrovat; v Rakek Zvonimir Medanič. V toliko spopolnjujemo oziroma popravljamo v časopisu objavljene premitivne. Navedeni so svojo službo vršili zelo vestno in vzorno ter so si tudi izven službe v toku svojega bivanja v Mariboru pridobili obče simpatije ter spoštovanje v vseh tujakih družabnih krogih. Na novih službenih mestih jim želimo obilo uspeha in pa napredovanja.

□ **Čarinski inspektor Bogner odhaja iz Maribora.** K finančni direkciji je premeščen tujakinski carinski inspektor G. Dragotin Bogner, ki je štiri leta vzorno vodil tujakinski carinarico. Pridobil si je kot odličan strokovnjak in prijeten družabnik vseobče spoštovanje. Obenem odhaja tudi glavni kontrolor G. Alojz Pipan, ki je premeščen na Sušak.

□ **Cela družina se zastupila z gobami.** Včeraj se je radi gob zastupil Ivan Walkhauser iz Pobrežja, njegova žena in dva otroka. Po večerji je začutil on in cela družina naenkrat bolečine v želodcu, kar je bil znak, da se je pojavilo zastupljanje. Sosedji so takoj prihiteli na pomoč, pozvali so moštvo tujakinskega rešilnega oddelka. Stanje se je zboljšalo.

□ **Nova davščina na blagovni promet.** Po tri dinarje bo treba v smislu sprejetega pravilnika, ki predvideva uvedbo nove davščine na blagovni promet, plačati ob 100 kg sledečih predmetov: vse vrste mesa, vse vrste živali. Vseh vrst sadje (izvzemši južno sadje); kruh in slično pecivo ter vse testenine; stroje vse vrste, zelenjava in sočivje vseh vrst; semena in oljasta semena vseh vrst; surovo in kuhano maslo; sir in slanina vsake vrste; ribe in lupinarij vsake vrste; jajca in vsa druga živala od živali in rastlin; kvas, med in ječmena; mas; mas za mazanje in vse vrste olja za tehnične vrste; karbid, bencol, petrolej, nafta, surovo olje, vosek in voščeni izdelki; navadno milo, katran in smole vseh vrst; lubje in čreslo; barve in barvila vseh vrst; umetna gnojila; vodovodni material; rezan les (deske); stroji težki od 1000 do 10.000 kg. — Po 4 v dinarja pa pri 100 kg sledečih predmetov: surova ovčja volna in odpadki ovčje volne vseh vrst; konopla, lan, zadnje predivo, juta, preja in vse druge predilne rastline; tesan les in leseni pragi; poljedelsko orodje; mavec in trse; vse v kovinasto in železinarsko stroko spadajoče blago, kolikor ni že navedeno v drugih tarifnih postavkah; stroji s težo nad 10.000 kg. — O ostalih tarifah smo že poročali.

□ **Na danu ...** 29 letni trgovski potnik J. B. iz Ljubljane je bil 8. februarja t. l. odsedel eno leto ječe pri deželnem sodišču v Ljubljani, ker je spolno zlorabljal mladoletne fante. Ni minulo

14 dni in že je skušal J. B. spolno zlorabiti 12 letnega H. S. iz Ljubljane. Včeraj se je J. B. zagovarjal pred tujakinskim malim senatom radi poizkusa zločinca po čl. 31, 274/1. k. z. Obtožnica prikazuje obtožnica kot nepopolnovek ter nedoletnim dečkom zelo nevarnega radi neuravnih spolnih nagnanj. V preiskavi je J. B. zanikal vsako krivdo ter označil vse tozadevne navedbe priči kot nerresnične in kot plod mladoletniške fantazije. Obtoženec je bil obsojen na 2 leti robije in naknadno pridržan v zaporu.

□ **»Vesoljni potop«** — slovit zvočni film se od jutri naprej predvaja v Unionskem kinu Prikazovanje vesoljnega potopa je na vsišku filmske umetnosti. Predstave ob delavnikih ob 17, 19 in 21; v nedeljo tudi ob 15. Pri dovoljenju številu udeležencev vsak delavnik ob 15 posebna predstava za šolsko mladino pri znižani vstopnini. Kdo je, ki bi si monumentalnega filma ne ogledal?

□ **V dvorani Prosvetne zveze** bo v nedeljo, dne 12. t. m., ob pol 17 predavanje, ki ga priredi Krščanska ženska zveza. Predava o zanimivem ter aktualnem vprašanju profesor P. Živorinik.

□ **Pred malim senatom** se je zagovarjala včeraj petorica radi zločinca latvine in sicer: 24 letni cigan Janez Cener ter 21 letni cigan Rudolf Horvat, ker sta si prilastila tuje kolo; tudi 20 letni zidar Jožef B. iz Novega vrha je sedel včeraj na zatožni klopi radi tujega kolesa; 25 letnemu Francu K. se je zahotelo tujega denarja in mila. 45 letno malo posestnico Marijo S. pa je zaskominalo po tuji zabeli, svinjski masti, prekaženem svinjskem mesu in klobasah. Vsi na zatožni klopi. Obsojeni so bili Janez Cener na 2 meseca strogega zapora in izubo častnih pravic za 2 leti. Rudolf Horvat je bil oproščen. Razprava proti Jožetu B. se je preložila. Ravno tako tudi proti Francu K. Marija S. je bila obsojena na 2 meseca strogega zapora in izgubo častnih pravic za 3 leta, pogojno na 3 leta.

□ **Pri razkladanju sodov smrtno ponesrečil.** Danes ob 10 predpolne je 45 letni posestnik Jurij Kavc iz Videža pri Laporju, ki je bil pri svojem bratu G. župniku Kavcu v Sv. Petru pri Mariboru, razkladal sode z voza. Hotel je neki sod, ki je bil poln vina, zadržati, ko pa je videl, da je pre slab, je hitro odskočil, sod pa ga je pri tem zadel z robom v desno senco. Bil je pri priči mrtev. Pokojni je bil vrh mož in v svoji občini več let župan, splošno priljubljen radi poštenosti in plemenitega značaja. Zapuščena žena in šest otrok. Pogreb se bo vršil v soboto ob 9 v Sv. Petru pri Mariboru. Iskreno sožalje rodbini in g. župniku, pokojniku pa naš časten spomin!

□ **Divji kostanj, park, ceste, drevoredi in še kaj.** Tožilo in to s polno upravičenostjo vsi tisti, ki se radi izkoristijo poslednje lepe dneve v letošnji izprehajalni sezoni. Za tiste nesrečne kopice kostanjevalcema luščin, dražja itd gre, ki povzročajo izprehajalcem sila neprijetne občutke. Pobiranje kostanjev je predalo tujakinsko Olespevalno društvo zakupniku; kaj ko bi omenjene preostanke divje kostanjeve rasti vsaj z grabljami odstranili? Menimo, da ima Olespevalno društvo navzlic zakupu še toliko besede. Pa brez zamere. — Mnogi mariborski pešci z občutljivimi kurjimi očesi.

□ **Dražbi.** Dne 24. novembra t. l. ob desetih bo pri tujakinskem okrajnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnosti: Zemljiška knjiga k. o. Brestnica, vl. št. 51. Cenilna vrednost 5999 Din 70 par; vrednost pritlikline 727 Din; najmanjši ponudek 3999 Din 50 par. — Dne 29. novembra t. l. ob desetih istotam v sobi št. 11 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Sv. Magdalena, vl. št. 688. Cenilna vrednost: 1.247.474 Din 40 par; vrednost pritlikline 285.765 Din; najmanjši ponudek 628.737 Din 20 par.

sorja g. Srečka Brodarja, ki je odkril prvo slovensko paleolitsko postajo v Potočki zijalki, niso uživala baš izdatne podpore merodajnih činiteljev. Vse delo je gospod profesor večinoma vršil v času počitnic in pa poleg svojih rednih stanovskih dolžnosti. Včeraj je prejel dekret za enoletni dopust, ki ga bo posvetil popolnoma študiju prazgodovinskih najdb v Potočki zijalki. Priprčani smo, da bo zlasti na znanosti interesirana javnost gospoda profesorja vsestransko podpirala in tako omogočila odkriti prazgodovinske skrivnosti, ki jih Potočka zijalka po mnenju g. profesorja Brodarja gotovo še skriva v obliči.

Ptuj

V opozorilo vinogradnikom. Kdor hoče predčasno priči s trgatvijo, mora po odloku okrajnega pristojnega župana prositi za dovoljenje. Nasprotno bo vsak drugi postopek kaznovan po zakonu.

□ **Razpisana služba.** Ptujška mestna občina razpisuje službo mestnega veterinarja. Najkasneje do 20. oktobra se morajo vložiti tozadevne prošnje, ki morajo biti opremljene v smislu pravilnika o postavljanju veterinarjev v samoupravno službo. Reflektanti morajo v prošnji poleg drugega navesti višino službenih zahtevkov. Službeno razpise je začasno pogodbeno. Več se o podrobnostih izve pri mestnem načelnstvu v Ptuj.

Kranj

□ **Ponedeljkov sejem** dne 6. oktobra. Na trg je bilo prigraniti: volov 82, prodanih 56, cena 3500 do 4500 Din; krav 56, prodanih 24, cena 1700 do 2000 Din; telet 2, neprodana, cena 750 do 900 Din; junic 14, prodanih 8, cena 3000 do 3700 Din; bikov 3, prodanih 3, cena 5000 do 6000 Din; kobil 1, neprodana, cena 1300 Din; ovac 62, neprodane, cena 160 do 230 Din; svinj 57, prodanih 37, cena 300 do 1800 Din; prašičev 50, prodanih 36, cena 300 do 1800 Din. Kot pravijo obiskovalci živinskih sejmov, kranjski živinski sejem po živahnosti kupčije prekaša ljubljanskega.

□ **Prijavljajte kolesa.** Opozorili smo že enkrat na zahtevo okrajnega načelnstva da morajo vsi lastniki koles iste prijavit svojemu županstvu. Samo en dan časa je še za prijavo.

□ **Tujski promet v mesecu septembru.** V Kranj je dopotovalo v mesecu septembru: Jugoslovanov 130, ki so prenočevali 140 noči, Avstrijcev 30 — 28 noči, Čehoslovakov 9 — 9 noči, Italijanov 4 — 4 noči, Nemcev 3 — 3 noči, iz Nordijske zemlje 1 — 1 noč; skupno je prispelo 177 tujcev, ki so prenočevali 185 noči.

Št. Vid pri Stični

Deževno vreme ovira spravljanje jesenskih pridelkov. V terek ob pol 5 popoldne se je stemnilo. Začelo je grmeti in kmalu se je vsula toča, ki je na sadi precej škodo napravila.

Pa tudi živalskih škodljivcev imamo vse polno. Cele trope vran se spuste na njivo, kjer je turščica in malokateri storž ostane cel. Neštivilni vrabi pa proso tako izključujejo, da bo treba setev prasa kar opustiti. Kaše, tako priljubljene otrokom, kmalu ne bo več.

Balkanske igre v Atenah

(Od našega posebnega poročevalca.)

Faleron, 7. oktobra.

Naše nade na uspeh so še vedno velike, kaže, da nam je drugo mesto sigurno, vendar je do prvega še daleč. Grki imajo že sedaj toliko točk, kolikor vsi ostali! Po zmagi dr. Narandžića in Manojloviča v metuju diska smo dosegli 20 točk, polovico toliko kot Grki.

Da vidite samo stadion, v katerem tekujemo! Gotovo najlepši sportni prostor v Srednji Evropi, če ne celo na svetu, v katerem je prostor za 60.000 gledalcev. Prvi dan tekem je prišlo več kakor

50.000 gledalcev.

Toliko gledalcev ni bilo niti na Olimpijadi v Amsterdamu, kjer je bil največji obisk okoli 40 tisoč. Vidi se, da so današnji Grki še vedno vredni svojih slavni prednikov. Na staroslavni olimpijskih tleh uspeti proti Grkom, ki tekmujejo z izredno voljo in disciplino, bi bilo težko tudi kiki drugi močnejši reprezentanci. Najtežje je za nas nastopiti pred toliko maso gledalcev. Doma smo vajeni par stotin gledalcev, ki gledajo na naše tekmovalce z malo zanimanja. Tu pa bodri 50.000 gledalcev svoje ljubljence, klobuki, palice itd., vse to leti v zrak, cvetje pa na prog, če zmaga domačin. Sicer priznavajo tudi naše uspehe, vendar ne takot, kot če uspe domačin.

Grški časopisi se bavijo le z balkansko konferenco in balkanskimi igrami. Prinašajo slike več boljših atletov. To veliko propagandno delo je tudi povzročilo, da so dosegli v Atenah glede obiska rekord. Kajti na nobeni lahkoletski prireditvi na svetu še ni bilo toliko gledalcev, kot v nedeljo v Atenah. Le škoda, da je ta velika masa gledalcev tako vplivala na našega prvaka Predaniča, da je

Višek prvenstvene sezone

V nedeljo se vrši dolgo pričakovana tekma obeh vodilnih moštev Slovenije, Ilirije in Primorja. Ne povemo preveč, če trdimo, da edino ta tekma in pa finale z Mariborom vnese nekako posebno v drugače monotono prvenstveno tekmovalje. Kajti naše obitvstvo, ki je vajeno večjih prireditvev, tekem, pri katerih je rezultat skoroda v naprej določen, ne vlečejo. In v vsaki sezoni vidimo, da sta v Ljubljani prav za prav le dva kluba, ki reprezentirata slovenski nogomet. To se vidi po izidih tekem, goldiferenca je zmeraj tako velika in sicer prav zmeraj, brez izjeme, da sta Ilirija in Primorje brez konkurence. Ne bo šlo drugače, kot da se bo moralo reorganizirati prvenstveno tekmovalje na ta način, da bodo med seboj tekmovali klubi, ki so približno enako močni. Na ta način bo prvica naš nogomet napredoval, drugi bo pa obisk tekem, ki bodo zanimivejši, dosti večji. Ze samo ti dejstvi govorita za reorganizacijo prvenstvenega tekmovalja.

O klubih, ki v nedeljo nastopita, je težko kaj povedati. Prognoza? Ugodna tako za enega kot za drugega. Kamor prideš med sportnike, sama uganjanja. Vsa hvali svoje. Dejstvo je pa, da vlada za srečanje teh dveh klubov vedno precejšnja negotovost. Še vsako leto smo imeli priliko videti ti dve moštvi v par nastopih pred glavno tekmo. Le v letošnji sezoni ni ne eno ne drugo moštvo odigralo težje tekme. Tekmeva Svoboda sta oba odpravila s precejšnje razliko golov. Ker po prejšnjih igrah nikakor ne moremo sklepati o lomni moštev, je izid v naprej prorokovati zelo težko. Kot vse kaže, bo izid tekme zelo tesen, v korist enega ali drugega, zmago bo pa najbrže odločila forma posameznih igralcev. Kajti čeprav je nogomet igra enajstih igralcev, vendar dostikrat odloči izid tekme razpoloženje enega samega igralca.

Nogomet v tujini

Najbolj obiskana tekma v Nürnbergu. Šest tednov se že vrši v južni Nemčiji prvenstveni boj v osmih provincinah. Povsod skoraj moremo na podlagi že izvršene tekmovalje prerokovati letošnje jesenske prvake. Niso v vseh okrožjih dobri klubi, nego le severna, južna Bavarska in okrožje Main so nekako središče močnejših moštev. Zanima pa nas najbolj le okrožje severne Bavarske. V tej namreč tekmujejo lanski nemški prvak Sp. Vgg. Fürth, potem slavni 1. F. C. Nürnberg ter znani ASV Nürnberg. Kakor je v Ljubljani vedno najbolj priljučna tekma med Ilirijo in Primorjem, tako hiti v Nürnbergu vse gledat igro med Sp. Vgg. Fürthom in 1. F. C. Nürnbergom. Čeprav je bilo v nedeljo oblačno in neprijetno, e bilo prisotnih pri tej igri nad 18.000 gledalcev. Omenjena borba je navadno odločilna pomena za prvo mesto v severni Bavarski. Letos se je pričakovala zmaga

Šoštanj

Gradnja vodovoda kljub slabemu in neugodnemu vremenu lepo napreduje in se s hitro nagljo bliža koncu. S kopianjem jarkov in polaganjem cevi so že v mestu. V teku 14 dni bo vodovodno omrežje že zvezano. Te dni je gradbeno vodstvo napravilo pred posebno komisijo prve poizkuse, ki so se zelo dobro obnesli. Mnoge zanima, kolikšno bo število abonmentov, ki bodo uporabljali vodovod. Verjetno pa je, da se bo vodovodne vode v večji meri poslužili desni breg Paice, dočim razpolaga levi z dobrimi in zanesljivimi vodnjaki Razumljivo pa je seveda, da bo tudi ta breg vodovod uporabljal.

Ze čriček prepeva... V vinograde izvljaba. Pa so zopet oživil hrami grozjda. Trgatevi! Tudi razna društva pridno prilrajajo svoje vinske trgatve. V nedeljo 12. t. m. jo bo imelo Obrtno društvo pri Kunstu. Planšarice prav vlnudno — tako beremo na vabilih — vabijo k udeležbi.

Slovenjgredec

Okrajne sadjarske ankete za določitev sadnih izborov bodo dne 12. t. m. ob 10 popoldne v osn. šoli v Velenju, ob 15 v Zadržnem domu v Slovenjgradcu, dne 13. t. m. ob pol 9 pri Rozmanu v Prevaljah. Anket se bosta udeležila naš občeznani sadjar Miha Levstik iz Celja in sadjarski referent banske uprave inž. Skubic iz Ljubljane. K tem javnim anketam in razpravam so razen zastopnikov kmetijskih organizacij vabljani tudi vsi drugi za sadjarstvo vneti posamezniki in posestniki.

Prenos obrti. Glavno zalogo tobaka je prevzel od g. R. Dvorška vojni invalid g. Fr. Zemljič, ki je že prej več let vodil glavno zalogo. — Krojaški mojster g. Leopold Jelen se je preselil s svojo obrtjo od Potočnika hšt. 97 k bivšemu Kopačevemu marofu hšt. 100.

Zadruga krojačev in čevljarjev je imela prejšnjo nedeljo svojo četrtletno oprostitev in vpisovanje. Oproštenih je bilo 15; 10 šivilj, 4 krojači in 1 čevljar in sicer: 3 s prav dobrim, 12 z dobrim in 1 z zadostnim uspehom. Prijavljenih pa je bilo 7; 4 šivilje in 3 krojači.

tekel prog 1500 m v času 4:30 minut, čeprav teč vedno izpod 4:18, to je pod časom, ki ga je dosegel zmagovalce Pedan (Bolgar na tej prog). Glavna naloga nas čaka v nedeljo, posebno še Sporna, ko bo moral teči na historični grški prog maratonskem teku. No, pa upajmo na uspeh. Točni rezultati nedeljskega tekmovalja so:

400 m zapreke, predteki, 1. skupina: 1. Mantikas (G) 60.2 sek.; 2. Banščak (J) 62.2 sek.; 3. Vitalyos (R) 64.4 sek.; 2. skupina: Miropoulos (G) 60.2 sek.; 2. Praunspurger (J) (si izvil nogo) 60.4; 3. Virgil (R) 61.6 sek.

Tek 10.000 m: 1. Bekiaris (G) 34.2 min.; 2. Vanos (G) 34.9 min.; 3. Menca (R) 34.24 min.; 4. Icie (R); 5. Sporn (J). Na 10.000 m je startalo 10 tekačev.

Skok v višino: 1. Papanicolacu (G) 1.80 m; 2. Mantelos (G) 1.75 m; 3. Kallay (J) 1.75 m; 4. Shop (R) 1.75 m; 5. Tončić (J) 1.70 m.

Balkanska štafeta 800 400 200 100 m: 1. J. 3.34.5 min. (rekord) v postavi Rittig 800, Ferenščak 400, Schreiber 200, Helebrandt 100 m; 2. G. 3.36.2; 3. T. 3.37.4; 4. R.; 5. B.

100 metrov finale: 1. Lambris (G) 11 sek.; 2. Semih (T) 11.1 sek.; 3. Vanoakas (G) 11.2 sek.; 4. Mehmed Ili (T); 5. Helebrandt (J).

Tek 1500 metrov: 1. Pedan (B) 4.18 min.; 2. Georgakopoulos (G) 4.18.2 min.; 3. Pavaleius (R); 4. Peef (B); 5. Morisoes (G); 6. Predanič (J) 4.30.

400 m zapreke, finale: 1. Mantikas (G) 56.6 sek.; 2. Miropoulos (G) 56.8 sek.; 3. Virgil (R) 60 sek.; 4. Banščak (J); 5. Vitalios (R).

Najinteresantjša točka je bil tek 1500 m, kjer so se na cilju trije onesvestili.

LAHKA ATLETIKA.

Nazadovanje v južni Nemčiji. Z oktobrom lahko smatramo, da je letošnja lahkoatletska sezona zaključena in je torej že upravičeno primerjati lanske in letošnje rezultate. Tako so namreč storili v južni Nemčiji in z žalostjo ugotovili, da pomeni l. 1930. nazadovanje napram l. 1929. in to zaenkrat gledano na uspehe v teku na 100 in 200 metrov. Šest najboljših v l. 1930. je doseglo v teku na 100 m sledeče rezultate: Eldracher 10.6 sek.; Kohler 10.8 sek.; Knapp 10.9 sek.; Gärtner 10.9 sek.; Kopp 10.9 sek.; Stahl 10.9 sek. — Prav tako šest najboljših v l. 1930. je doseglo v teku na 200 metrov sledeče izide: Eldracher 21.7 sek.; Metzner 21.9 sek.; Schumacher 22.3 sek.; Stahl 22.4 sek.; Bartholomai 22.5 sek.; Neumann 22.5 sek. — Če bi imeli Slovenci takšne lahkoatlete, bi bili lahko zadovoljni z nimi. Nemci pa niso, kajti l. 1929. so v južni Nemčiji dosegli še lepše uspehe. Tedaj namreč so bili rezultati prvih šestih boljši: Tek 100 m: Eldracher 10.4 sek.; Dr. Wichmann 10.5 sek.; Salz 10.5 sek.; Geering 10.6 sek.; Gärtner 10.8 sek.; Wege 10.8 sek. — Tek 200 m: Eldracher 21.1 sek.; Dr. Wichmann 21.2 sek.; Salz 21.9 sek.; Metzner 22 sek.; Stab. 22.1 sek.; Wege 22.2 sek. — Nemci ne pričakujejo več od svoje stare garde: kaj posebnega, temveč so vso svojo vero prenesli na mladino, ki je zaposlena z vestnim in sistematičnim treningom. Prav gotovo uspeh ne bo izostal. — Čeprav ne spada semkaj, vendar v gornje dokazilo navajamo, da je pri mladinskem lahkoatletskem mitingu S. C. Charlottenburgu dosegel nek mladec letnika 1912-13 v skoku v višino 1.81 m. Dva druga pa sta preskočila 1.70 m. Ali ni to znak, da smejo Nemci zaupati svoji mladini?

SK ILIRIJA (ženska sekcija). Jutri popoldne ob 16 lahkoatletski in hazenski trening na igrišču. Udeležba je za vse članice obvezna. Ponovno se opozarjajo vse članice, da je brez odlašanja poravnati članarino. Pri vseh bodočih treningih se bodo sprejemale nove zlasti mlajše članice. — Načelnik sekcije.

SK KROTAN. V soboto ob 18 redna odbojarska seja. Ker se bo razpravljalo o važnih točkah, naj ne izostane noben odbornik. — Načelnik.

Mengeš

Pred par dnevi je obhajal v krogu svoje družine gosp. Mihael Hribar svojo 50letnico.

Zdi se mi neverjetno, da je preteklo že pol stoletja odkar so te povile rojenice in ko si prvič zjokala so ti sojenice prisodile samo gorje in trpljenje na tem svetovnem potovanju. Kakor žil in zdrav si še, človek ti ne bi prisodil na pogled, da romaš že pol stoletja po tej trnjevi poti. Moral si izpod rodne srehe, a to še ni bilo dosti, moral si prestopiti prag še dveh drugih hiš, v koje si vložil svoje prve žulje in prve kaplje potu. Posijala ti je zopet luč, ko so ti posvetili rodnega brata za duhovnika, a tudi tu te je preganjala nemila usoda, ki je kmalu upihnila luč življenja tvojemu ljubljencu. Še na dalje si vztrajal, nisi se zmenil za udarce krute usode. Bil si vnet Slovenec, prežet z lepimi ideali.

Izdelke svoje stroke si izpopolnil do največje populnosti sedanjega časa, s tem ti je obstanek in napredek zagotovljen. Le nadalje vztrajaj na začrtani poti.

Kličemo ti še na mnoga leta mirno in srečno družinsko življenje. Bog te živi še kaj let!

Cerkveni vestnik

Marijanska kongregacija za gospodične akademikarke ima svoj prvi shod v soboto 11. oktobra ob ¼ 8 pop. v kongregacijski kapeli škofijskega dvorca, prifilije, desno.

Naše dijaštvo

Vse kolege in kolegice, ki so se že odločili(e), da se vpišejo v naše društvo »Danica«, prosim, naj izpolnijo prijavnice, ki so vedno na razpoložu v društvenem lokalu, Miklošičeva c. 5. — Predsednik.

Iz društvenega življenja

Družabni klub, Občni zbor Družabnega kluba v Ljubljani bo v soboto dne 11. t. m. ob 20 v srebrni dvorani hotela »Union« z običajnim dnevnim redom. Člani se vlnudno vabijo, da se ob običajni zboru polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Družabni klub ima vsako soboto svojo kegliško večero v hotelu Miklič ob 20.

Zbornik socialnega dela

Jubilejni zbornik katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ob petdesetletnici, 1930. Ljubljana. Uredil Alojzij Stroj. Tiskala »Jugoslavanska Tiskarna«. — Tako se čitatelju v elegantni vnanosti predstavlja čisto posebna knjiga, ki obsega 100 strani ter res zasluži, da jo vsaj prelistamo, ako ti je prišla do rok. A bodoči zgodovinar našega vzgojstva se bo moral ob njej kaj dalje pomisliti. Kaj vse tisto, kar jemljejo v misel izpeljanje glagola »vzgojati«: vzgoja, vzgojitelj, vzgojstvo... nikar ni nemara samo zadeva šole ali pa celo le šolska ropotija. Pedagoška ideja je namreč svojevrsen vidik, s katerega se da moč triti vse človeško življenje, zlasti pa — gospodarstvo. Saj je strižen tej ideji, teina, po — novem, k boljšemu in višjemu usmerjenem življenju Adolf Kolping, veleplemeniti začetnik katoliškim društvom rokodelskih pomočnikov, je to, ni dvoma, do dna domel. Kako bi sicer v ta društva upeljal pomoljivi pozdrav: »Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!«

Vsebinski zborniku je življenjsko pestra in zato tudi vestransko zanimiva. Treba n. pr. samo omeniti tako informativni prispěvek »Pregled strokovne obrtne izobrazbe v Jugoslaviji«, ki ga prinaša prof. dr. V. Rožič. A palmo zasluži po mojem tistih 33 osrednjih strani v knjigi, na kate-

rih se prikazuje — »Delo v društvu«. Koliko v istini živega življenja utripajo po straneh tega članka, bi utegnile nekoliko izdati besede: »Izmed blizu 3000 pomočnikov, ki so se udeleževali izobrazbenega dela v društvu, navaja Jubilejni zbornik življenjske podatke le nekaterih, izmed živčnih le onih članov, ki so vedno postržovalni pospeševali društvenega delovanja. Dosegli so kot mojstri in voditelji obrtnih podjetij prav odlično mesto v človeški družbi. Pa tudi izmed velikega števila onih, ki izvršujejo svoj poklic kot delovodje, kot rokodelski pomočniki ali kot industrijski delavci, bi lahko navedli dolgo vrsto izbornih mož, ki s ponosom priznavajo, da so dobili v društvu vse pogoje srečnega in zadovoljnega življenja. Zato naj Jubilejni zbornik na tem mestu prav na kratko označi, kako se Kolpingova društva sploh in kako se je posebno naše društvo trudilo za vestransko srečo in blagostanje vseh svojih članov.« (Str. 59.)

Na kratko! Jubilejni zbornik katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ob njegovi 75 letnici ni le vnanje ličen, temveč hkratu i vsebinsko prav vzpodbuden dokument o 75 letih (1855—1930) naše — gospodarske pa pedagoške kulture. Naj bi našel čim več dobro mislečih bralcev.

Ljubljanska drama: Mladoletje

Igra v štirih dejanjih. Spisal Leonid Andrejev.

»Dnevi našega življenja«, kakor se pravzaprav imenuje to Andrejevo delo, je drama ruske mladine pred 30 leti. Studentovsko siromaštvo, zagrenjeno radi srčne brezčutnosti propalega meščanstva, veselo iskanje novega sveta v čisti naravi, ljubezni in bratstvu in še v nekem absolutnem, ki je še neznanu in bridko lepo v sami slutnji, to je »Mladoletje«. Niz mladih doživljalj v skupnosti bednih življenj gre mimo nas; brezskrben študentski izlet, posedanje lačne družbe po parku, zgubljena mati prodaja svojo hčer, dvoje mladih ljudi se zama bori za svojo čisto ljubezen in njuna bolečina pobesni za hip vsok okolice do groznega krika in utrujena in ponižana žilovečnost išče, da se vnovič odlene življenja. Kakšnega? Ni mu konca; naturalistično razčlenjen svet gleda na vse strani, nezaključena, odprta forma dela samo simbolizira življenje na prelomu. Usmiljenje in očitnost, ki pa ni nobeno moderno svetozaljje, ampak divje lepa, resnična človeška bolečina, so bistvo tega dela.

Kolikor sem dosedaj opazil, ima ravnatelj P. Golia predvsem rad vodstvo pri igrah, ki imajo odprto formo, kjer se človek giblje v svetu sam, brez nasilno urejene odrske koncentracije in zgodbe, ko ga drži predvsem široka žilovečnost in tesna skupnost z vesoljstvom. Izraz vsega tega je mogoče najti, ako se docela ognemo vsaki teatralnosti in iščemo v samo preprostost in notranjo iskrenost ter da znamo ubrati celoto v pravo občutje. To se je Gollu prav dobro posrečilo, pri čemur ga je v prvih dveh dejanjih krepko podprl tudi scenograf G. Uljanjščev, ki je oskrbel prav čuvstveno lepo sceno. Igra je bila v zmislu, kakor smo ga označili, prav točno, neprisljčno pripravljena, da je tekla naravno in iskreno. Začetek je bil nekoliko suh, še ni našel odmeva, še celo prvo dejanje je kazalo rahle razpoke, potem pa je igra rasla v globino in s svojim koncem do dna pretresala.

S tem bi se deloma označil študentsko igro, ki je bila v rokah g. Vide Juvanove, g. Jana, Cesarja, Grodiča, Pluta, Sancina, Jermana, Slavčeve in Boltarjeve. Posamezni so bili izraziti sami v sebi, niso pa podali tistega velikega občutja, ki je v začetku tega dela, šele ob zvonjenju je zapel ves oder in našel odziv v občinstvu. Prizori s petjem pa so bili vsi odlični. Gdč. Vida Juvanova je podala Olgo

z vsemi močmi, ki jih ima in izrazila predvsem mladostno očitnost in bolečino svojega skrtega trpljenja, tudi poznejši odpor proti materi je bil še prepričevalen, a nečesa, tistega notranjega dušnega bleška, ki prosveta skozi vsi bolečino, ni v njej, tisto, kar vidi Gluhovcov. Za to ji še manjka izraznih sredstev. G. Jan je bil v začetku nekoliko preveč zunanji, suho realističen a je stalno raste in v končnem prizoru porazi. G. Jan zgradi rad svoje podobe v eni liniji, jih premalo razčleni ter pozna pretežno samo crescendo in decrescendo, ker je predvsem lirik in bi bilo dobro, da išče svojim značajem zareze, sence in lučič, sicer utegne postati enostranski. Najodličnejša ustvaritev tega večera je bila Evdokija ge. Medvedove. Zvodljivo mater in zgubljeno žensko je podala od toliko strani, izrazito, umirjeno in urejeno, da se na liku ne da nič premikati in spreminjati. Onufrij g. Cesarja je bil prav tako študentska celota v začetku neokretno suh, v nadaljnjem pa je raste in v globoko igro in s svojo resničnostjo bistveno pripomogel do tistega velikega prizora v zadnjem dejanju. Zdravnik g. Kralja je bil izrazit v maski in igri, podporočnik g. Levarja pa na zunaj nekoliko pretežek karakterni značaj, vendar iskren in dovolj živ in ima vrline Levarjeve obiljane igre.

Epizodni podobi so izrazito podali še g. Smerkolj, Lipah, Bratina, Potekar in gdč. Rakarjeva. Igra dokazuje v splošnem vrline naše drame, urejeno skupno igro in oblikovano zrelost posameznih igravcev. Gledališče je bilo izredno dobro obiskano in občinstvo je igro dobro sprejelo. F. K.

Ljubljanska opera

V torek 7. t. m. je bila v naši operi repriza Wagnerjeve opere »Lohengrin«. Gostovali so v glavnih vlogah gospa Jurančeva in gg. Simenc in Križaj iz Zagreba. Predstava je bila neuprimerno hpoljšča od zadnje, tako zbori, kakor orkester, ali kljub temu pravega vtisa o Lohengrinu človek ne dobi. Je pač premahnjana naša opera za te velikanske zahteve Wagnerjevih del, in tako je pri tej obliedi aparata vedno tu in tam nekaj, kar te spravi v nevoljo. Sicer pa so gg. gostje vsi svoje vloge zelo lepo rešili in želi tudi zato pri množični publiki iskreno priznanje. U.

nih njegovih vrlin pa tu ne bomo naštevati, saj so nam znane že iz opernih kritik. Koncert je nudil obilo užitka, k čemur je zelo pripomogla tudi uvodna beseda g. dr. Klmovca, ki je skušal podati poslušalstvu čim več podlage za pravilno razumevanje na koncertu izvajanih pesmi, le žal, da je bilo to poslušalstvo tako redkoštevilno. Je pač žalostna resnica, da ljudi bolj vleče muzika »Grofice Marice«, kot pa lepa duhovna pesem. U.

Galsworthy izpopolnjuje svojo Forsythe-Saga. Tudi pri nas je imel ogromni Galsworthy ev roman Forsythe Saga mnogo navdušenih čitateljev. Zato se nam ne zdi ovdč, če omenimo, da je pravkar izšel v založbi Paul Zsolnay skoraj istočasno z angleškim originalom nov zvezek pod naslovom »Auf der Forsythe-Börse, 19 neue Kapitel zur Forsythe Saga«. Devetnajst poglavij, ki jih v tem zvezku nudi Galsworthy, in ki so vsa nastala po dovršitvi »Labodnje peva« (Schwanengesang), izpopolnjuje razne neobdelane strani prvega dela Galsworthyjevega ciklusa; torej nobeno poglavje ne dopolnjuje drugega dela ciklusa, ki je znan pod imenom »Moderna komedija« (Bela opica, Srebrna žlica, Labodji spev).

Ljubljansko gledališče

Drama

Začetek ob 20 zvečer

Petek, 10. oktobra: SEN KRESNE NOCI. Red E.

Opera

Začetek ob 20 zvečer

Petek, 10. oktobra: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Petek, 10. oktobra: Zaprt.

+

Previden s sv. zakramenti za umirajoče je 9. t. m. umrl naš preblagi očka

Ferenčak Josip

trgovski potnik

Pogreb bo dne 11. t. m. ob 2 pop. iz splošne bolnišnice na pokopališču v Dev. Marija v Polju.

V Ljubljani, dne 11. oktobra 1930.

Žalujoči ostali.

Za boljšo bodočnost kmeta

Nujnost poklene kmetске izobrazbe in vzgoje. — Pomen kmetško- in gospodinjko-nadaljevalnega šolstva. — Delovno občestvo učiteljstva teh šol.

Svetovna gospodarska kriza je potisnila kmetško vprašanje močno v ospredje. Vsaka država opira svojo sanacijo na kmetški stan, iz katerega črpa fizično, moralne in materialne moči. Vir gospodarske sile in duševnega zdravja pa more biti kmetški stan le tedaj, ako je zdrav ter zvest domači zemlji in kmetški hiši, ako je gospodarsko močen in se enakomerno z drugimi stanovi razvija, ne da bi pri tem zatajil svoj kmetški značaj. Ohranitev zdravega in naprednega kmetstva je postal svetoven problem, s katerim se je posebno temeljito bavil mednarodni parlamentarni kongres v Berlinu leta 1929. Ta ohranitev je narodna in državna nujnost. Svoje visoko narodno in državno poslanstvo bo mogel vršiti kmetški stan, ako bo vsak posedelec tako usposobljen, da bo mogel v sedanjih težkih razmerah z sredstvi, ki jih ima na razpolago, vzdržati in še napredovati.

Ta življenjska usposobljenost zahteva od kmeta na eni strani stalno pokleno in splošno izobrazbo, na drugi strani pa krepko voljo do težkega kmetskega dela, trdnost volje, da vztraja na svoji zemlji tudi v najtežjih okoliščinah in močno voljo, da pridobljeno znanje praktično uporabi. Stojimo pred veliko vzgojno nalogo vsega kmetškega stanu, ki je tem težavnejša, ker mora ta vzgoja zajeti posebno še srednjega in malega kmeta. Približno 70 tisoč kmetске mladine od 15—20 let pričakuje te vzgoje. Osnovna šola ne more po svoji zasnovi prevzeti te vzgoje, kmetijske šole radi svoje maloštevilnosti žalibog ne zadoščajo, krajši tečaji in posamezna predavanja nudijo sicer mnogo strokovne izobrazbe, ne morejo pa s smotreno vzgojno vplivati na voljo in miselnost kmetškega prebivalstva. Za tako vzgojo je potreben stalen vpliv onih, ki živijo stalno v istem kraju, ki dobro poznajo dušo in razmere kmeta ter so si znali pridobiti njegovo zaupanje.

To veliko vzgojno vrzel skuša izpolniti kmetško- in gospodinjko-nadaljevalno šolstvo. Že pred desetletji so vse evropske države izvedle deloma obvezno organizacijo teh šol, ki so povsod pokazale lepe uspehe.

V Jugoslaviji je enotno organizacijo nadaljevalnega šolstva prva sistematično izvedla dravska banovina, ki je gradila na temeljih bivših oblastnih samouprav, posebno še mariborske. Pouk na nadaljevalnih šolah za kmetško mladino je dveleten, neobvezen, brezplačen ter se vrši v zimskih mesecih teoretično, praktično pa v poletju. V zadnjih dveh letih so se kmetске šole že močno priljubile in so mnogo pripomogle k gospodarskemu in kulturnemu napredku kmetškega stanu.

Pregled dela je podalo delovno občestvo učiteljstva teh šol, ki se je na povabilo banske uprave zbralo v dvorani palače Okrožnega urada v Ljubljani. Dne 3. in 4. oktobra so zborovali voditelji kmetških šol, dne 6. in 7. oktobra pa voditeljice gospodinjko-nadaljevalnih šol.

Indeks cen

v vseh državah kaže v septembru na znatno nazadovanje cen na vseh svetovnih tržiščih. V primeri s septembrom lani pa je padec cen še večji; tako so cene v Nemčiji in Franciji padle za 10%, v Uniji za 14%, v Italiji in Angliji pa za skoro 20%. V Jugoslaviji so cene padle za ca. 14% od septembra lani do septembra letos.

Gibanje cen je bilo sledeče:

	sept. 1930	avg. 1930	sept. 1929
Jugoslavija	82,8	87,7	96,2
Jugoslavija	82,8	87,7	96,2
Francija	79,8	80,2	89,7
Unija	83,2	83,2	96,1
Nemčija	92,7	94,0	103,1
Italija	61,0	61,6	72,2
Anglija	74,4	76,3	91,7

Borza

9. oktobra 1930.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so tečaji ponovno nazadovali z izjemo Dunaja, ki se je učvrstil. Promet je bil prav znaten, posebno v devizi Newyork, nadalje še Curih. Privatno blago je bilo zaključeno v devizi Trst, ostale zaključene devize pa je dala Narodna banka.

Ljubljana (v oklep. zaklj. teč.). Amsterdam 2276 bl., Berlin 1340.75—1343.75 (1342.25), Bruselj 786.97 bl., Budimpešta 988.23 bl., Curih 1094.40 do 1097.40 (1095.90), Dunaj 795—798 (796.50), London 274.03 bl., Newyork 56.18—56.38 (56.28), Pariz 220.29—222.29 (221.29), Trst 294.15—296.15 (295.15), Praga 167.06—167.86 (167.46).

Zagreb. Amsterdam 2273—2279, Berlin 1340.75 do 1343.75, Bruselj 786.97 bl., Budimpešta 986.70 do 989.70, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 795—798, London 273.63—274.43, Newyork 56.18—56.38, Pariz 220.29—222.29, Praga 167.06—167.86, Trst 294.25 do 296.25. — Skupni promet brez kompenzacij je znašal 7.5 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2273—2279, Berlin 1340.75 do 1343.75, Bruselj 795—798, Budimpešta 986.73 do 989.73, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 794.46 do 797.46, London 273.63—274.43, Newyork ček 56.18—56.38, Pariz 220.29—222.29, Praga 167.06—167.86, Milan 294.05—296.05.

Curih. Belgrad 9.12875, Amsterdam 207.575, Atene 6.675, Berlin 122.48, Bruselj 71.775, Budimpešta 90.15, Bukarest 3.0575, Carigrad 2.44, Dunaj 72.60, London 25.005, Madrid 51.50, Pariz 20.1975, Newyork 514.55, Praga 15.2675, Sofija 3.7325, Trst 26.95, Varšava 57.70, Kopenhagen 137.675, Stockholm 138.25, Oslo 137.70, Helsingfors 12.95.

VREDNOSTNI PAPIRI

Tendenca za državne papirje je bila danes mirna. Tečaji so ostali v glavnem neizpremenjeni, nekoliko slabjši pa so bili tečaj 7% dolarskih posojil. Zaključki so bili v promptni skodi in v 7% Bleru. Znatnejši je bil promet v bankih papirjih, kjer so bili zaključki v delnicah Poljo-Union- in Jugobanki, nadalje Zemaljski banki in Prastedioni. Tečaji so ostali popolnoma neizpremenjeni. Med industrijskimi delnicami so se učvrstile delnice Isisa, ki so bile zaključene po 47.50, nadalje so čvrsteje tendirale delnice Trboveljske, ki so bile zaključene po 356 in 365. Poleg teh delnic so bili zaključki tudi v osijski sečerani. Ostali industrijski papirji ne izkazujejo znatnejših izprememb.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 93.75 bl., 7% Bler. pos. 83.75 bl., Celjska pos. 160 den., Ljublj. kred. 122 den., Prastedion 925 den., Kred. zavod. 170 do 180, Večve 124 den., Stavbna 40 den., Šešir 105 den., Ruže 280—300.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 88.25 bl., agrari 53—54.50, vojna škoda ar. 433—433.50 (432, 433), kasa 433—433.50 (433), XII. 432.50—434, srčke Rdeč. križa 50 bl., 8% Bler. pos. 92—94, 7% Bler. pos. 83—83.25 (83.25), 7% pos. Drž. h. banke 81.75—82.25, 6% begl. obv. 73—74. — Bančne delnice: pos. m. Zagreba 72 bl., tob. srečke 32 bl., Ravna gora 75—82, Hrvatska 50 den., Katoliška 36—40, Poljo 56—56.50 (56), Kreditna 96 den.,

Občestvo je otvoril načelnik kmetijskega oddelka g. inž. Podgornik, ki je obrtal kratek razvoj kmetško-nadaljevalnega šolstva, še za naprej obljubil pomoč banske uprave temu šolstvu in se spomnil prvobornih za gospodarski in kulturni napredek naše države Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

G. inšpektor dr. Kotnik je prinesel pozdrave prosvetnega oddelka, predsednik UJU gosp. Skulj pozdrave celotne učiteljske organizacije, g. tajnik Kafol pa Kmetijske družbe.

Nato je referent za kmetško- in gospodinjko-nadaljevalno šolstvo pri banki upravi g. šol. svetnik I. Krošl podal obširno poročilo o pomenu in razvoju tega šolstva, iz katerega smo navedli nekaj misli že ob začetku. V šolskem letu 1929/1930, je delovalo 53 kmetško-nadaljevalnih s 1013 učenci in 48 gospodinjko-nadaljevalnih šol z 162 učenkami. Na kmetških šolah je poučevalo 683 rednih in 10 izrednih učnih moči (101 učitelj, 41 duhovnikov, 6 zdravnikov, 5 živinozdravnikov, 7 agronomov, na gospodinjko-nadaljevalnih šolah pa 118 rednih učnih moči, od teh 70 učiteljice in 80 duhovnikov ter 18 kmetijskih strokovnjakov. Ekskurzije je bilo 79. Osebnih izdatke je krija banska uprava, ki je prevzela od bivših oblastnih samouprav 17 garnitur namizne in kuhinjske posode ter živinskih strojev.

Po poročilu g. referenta je bilo vodstvo po razstavi, ki je nazorno pokazala, katera učila in učni pripomočki so najprikladnejši za naše kmetске šole. K razstavi so prispevala Kmetijska družba, Landeskulturamt v Gornji Avstriji, St. Martin pri Gradcu, mnoge šole, posebno še Teharje, Ljubecna pri Celju, zelo številno gospodinjko-nadaljevalna šola v zavodu šolskih sester v Mariboru. Razstavljene so bile tudi učne knjige za čehoslovaške narodno-gospodarske šole.

Pri popoldanskem zborovanju je imel tehten referat kmetijski inšpektor g. inž. Zidanšek o pospeševanju živinoreje potom kmetško-nadaljevalnih šol. Važne misli o zbiranju gradiva sta podala gg. voditelja Gosak iz Teharj in Zukovec iz Novega mesta, mnoge debate je vzbudil referat g. Zagarja iz Dobrave pri Kropi o metodi. Pri delovnem občestvu voditelje, ki mu je predsedovala ga. Anka Mešiček iz Maribora, sta posegla referata ge. Plevelj-Kovičeve iz Jevnice: Kako ohraniti gospodinjko-nadaljevalni šol kmetijski značaj in ge. Mešičkove: Kako združimo pri pouku teorijo s prakso globoko v najvažnejše probleme teh šol.

Iz živahnih poročil voditeljev in voditeljice je dihalo veselje do dela za napredek kmetškega stanu. Mnogi stvarni predlogi bodo pripomogli k izpopolnitvi organizacije nadaljevalnega šolstva.

Ob zaključku se je podala deputacija z upraviteljem g. Gosakom na čelu h vršilcu dolžnosti bana g. dr. Pirkmajerju, da se mu zahvali za ves trud in razumevanje, ki ga je pokazal za to važno panogo šolstva.

Union 191—193 (191), Jugo 78—79 (78), XI. 79—85, Lj. kred 122 den., Medunarodna 66 den., Narodna 8.000—8.200, Obrtna 36 den., Prastedion 922—923 (922, 923), Etno 150—160, Srbska 188 den., Zemaljska 130—132 (130). — Industrijske delnice: Nar. sum. 25—30, Guttmann 140—145, Slaveks 57 do 60, Slavonija 200 den., Našice 1.100 den., Danica 95—102, Pivara Sar. 180—200, Drava 210—230, Sečerana—Osjek 295—300 (300), Nar. ml. 20—30, Osj. liv. 190—210, Brod. vag. 60—90, Union 120 do 140, Večve 124 den., Isis 45—50 (47.50), Ragusea 397—400, Oceania 200—215, Jad. plov. 550—600, Trboveljska 365—367 (366, 365), Cement Split 438 do 500.

Belgrad. Narodna banka 8.180 bl., 7% inv. pos. 89—89.50 (10.000 Din nom.), agrari 55—56, voj. škoda ar. 448.50—449, XI. 453.50—454, XII. 456.50—457, (1000 kom. po 457, 456.50, 456.75), 7% Bler. pos. 86.625 (10.000 dol.), 7% pos. Drž. hip. banke 82.50 (3000 dol.).

Notacije drž. papirjev v inozemstvu: London 7% Bler. pos. 82.25—83, Newyork 8% Bler. pos. 92—93, 7% Bler. pos. 82.25—83, 1% D. H. B. 80.50 do 82.

Dunaj. Don. sav. jad. 89.75, Wiener Bankverein 17.50, Creditanstalt 47.20, Escomptes, 159.25, Aussiger Chemische 160.50, Ruše 35.50, Mundus 155, Alpine 20.30, Trboveljska 45.50, Prager Eisen 79.35.

Zitni trg

Danes javlja Budimpešta čvrstejšo tendenco, kajti oktoberski termin za pšenico je narastel od 15.40 na 15.60. Ta dvig cen ni vplival na naš trg, kjer se ponuja blago po neizpremenjenih cenah kakor so bile zabeležene včeraj. Nasprotno pa je stalno čvrsta koruza, za katero se več povprašuje. Umetno sušena koruza stane kot včeraj 100 franko nakl. postaja. Zabeležiti imamo nadalje večji izvoz koruze v Avstrijo po ceni 132 franko Špilje.

Ljubljana (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt). Pšenica bč. 80—81 kg 1% 217.50—220, 79—80 kg 2% 210—212.50, 78 do 79 kg 2% 200—202.50, rž bč. 72 kg 2% 157.50—160, ječmen pivov. 69—70 kg 202.50—205, oz. 66—67 kg 170—172.50, koruza bč. 162.50—165, okrogla za mletev 185—187.50, umetno sušena 140—142.50, času prim. suha 127.50—130, oves bar. 190—192.50, moka og. vag. bl. 360—365.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: pšenica 31, ječmen 1, koruza 38, moka 1 vagon.

Budimpešta. Tendenca prijazna. Promet srednji. Pšenica okt. 15.54—15.67, kajklj. 15.60—15.61; marec 16.60—16.70, zaklj. 16.60—16.61; maj 16.80 do 16.81, zaklj. 17—17.01. — Rž marec 9.61—9.84, zaklj. 9.84—9.85. — Kuruza maj 12.62—12.66, zaklj. 12.63—12.64, tranzit 11.15—11.25, maj 11.30—11.35.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno 6 vagonov sečenice. Tendenca mlačna. Povpraševanje je za smrekove brzojavne drogove 8—15 m, premer na tankem koncu 12—14 cm; za smrekove ter jelkove deske 14 mm 25—35 cm, smrekove deske 14 mm od 16—31 cm.

Hmelj

Nürnberg, 9. okt. av. Pripeljanih je bilo 250 bal in prodanih je bilo tudi 250, Württemberski 1. 100 mark, hallertauski srednji 70—90, 1. 95—105. Inozemski hmelj brez kupčije. Razpoloženo mirno. Tendenca in cene čvrste.

Iz službenih objav

Razlastitev preklica. S sklepom okrajnega sodišča v Koziem je bil Štefan Čič Jožef, stanujoč v Polju št. 12, zaradi umobolnosti popolnoma preklican. Za skrbnika je bil postavljen Hostnik Miha, posestnik v Polju št. 9.

Prepoved zahajanja v krčme. V smislu § 54 uredbe o izvrševanju očevalnih odredb se razglašajo, da je glasom sodbe okrajnega sodišča v Mariboru z dne 5. septembra 1930, prepovedano ml. Bohi Feliks, pri Sv. Petru, okr. Maribor levi breg, zahajati v krčme za dobo 2 let.

Na kraju strašne zrakoplovne nesreče. V preprostih krstah so ležale žrtve katastrofe pred občinsko hišo v Alonne.

Pritlikavci gospodarji džungle

Velike roparske mačke nikakor niso gospodarice afriške džungle, tudi ne velike kače in ogromni sloni, ali velikani države Ruanda s svojimi strupenimi pšicami, pritlikavci med pritlikavim živalstvom vladajo tirsansko nad Goljati pragozdov.

Kakor daleč se razprostira afriška džungla, tako daleč sega tudi država in gospodarstvo neke vrste mravlje, ki je bila doslej skoro neznana. Pritlikavci, komaj 4 mm dolgi; vendar so v primeri z njimi ogromne mravlje, termiti, prav nedolžne živalice. V vsakem rodu teh mravelj sta po dve skupini: delavci in vojaki. Vojaki so nekoliko večji in imajo čeljusti, podobne kleščam, ki imajo na notranji strani polno majhnih, ostrih zobčkov.

Po senčni stezi se pomika skozi džunglo karavana nosačev; naenkrat zakriči prvi nosač, skoči in teče nazaj ter divje cepeta z nogami po tleh, kakor pri bojnem plesu; pet — šest nosačev sledi tekom par sekund njegovemu zgledu, čuje se kričanje: mravlje! In vsa karavana se obrne in divje beži nazaj. Zmagoviti napadalec je sprva neviden. Nato pa v kapazimo na tleh črn trak, širok 3—4 cm, ki se pomika naprej. V sredi delavci, ki v najlepšem redu korakajo, ob strani vojaki kot križno varstvo. Zadnji teko vedno par decimetrov naprej in preiskujejo, če ne preti kaka nevarnost. Vsak trenutek se poleg tega odepi pol tuceta mravelj od čete, ki natanko preiščejo teren. Seže, ko se prepričajo, da je vse varno, se vrnejo k svoji četi. Vse, kar jim na teh poizvedovanjih zastavi pot, napadejo. Zagrizajo se v telo, in kjer nalete na golo kožo, iztrgajo cele kose mesa. Še celo močno usnje jasno kaže vidne sledove njihovih strašnih klešč.

Te vrste mravlja je pravzaprav roparska žival. V predpisanem redu križari skozi džunglo, brez določene cilja, vedno le tja, kjer je zanjo kaj plena. In gorje živali, ki prekriža njeno pot in ni pripravljena za napad. Naj si bo velika kača ali slon, mravlji je to vseeno. Plane nad velikana in ga žre toliko časa, da ostanejo gole kosti. Kaj more celo slon proti tem mravljam, če se jih vrže na tisoče in stotisoče nad njegov rillec, najbolj občutljivo mesto slona, če se mu zagrizajo v oči in ušesa, kjer celo debela koža ne nudi

proti mravlji nobene zaščite. Domačini pripovedujejo, da ogromna množica teh mravelj v treh dneh požre slona in pusti samo gole kosti. Sicer se preživljajo te mravlje z žuželkami, črvi, glistami, metulji, katere vojaki kar v skoku vjamejo in privlečejo s cvetke. Celo na drevesa se spravijo vojaki in male ptice in druge drevesne živali žive v stalnem strahu pred njihovimi napadi.

Te mravlje požro vsa živa bitja, na katere nalete. Zato se zamorci veselo, kadar zvedo, da se pomika proti njihovi vasi vojska teh mravelj. Zakaj zamorske koče so prebivališče vsakovrstnih živali: podgane, miši, pajki, polži itd. Vse te živali mravlje popolnoma iztrobijo. Ko končajo svoje delo, odpotujejo dalje. Zamorci se zopet vrnejo v svoje koče in življenje v vasi se začne iznova pod čisto novimi, boljimi higieničnimi pogoji. Vas, ki jo obiščejo te mravlje, je popolnoma očiščena vsakega mrčesa in golazni. Temu se ne smemo čuditi, zakaj mravlje nastopajo vedno v ogromnih množicah; neredko se zgodi, da mine šestnajst dni neprestanega marša, preden pasirajo vse mravlje — od prve do zadnje — gotovo točko.

Samo enega resnega sovražnika imajo te mravlje in to je solnce. Solni žarki umore mravljo tekom dveh minut. Pa mravlje si znajo pomagati. Če morajo čez pot, kamor sije solnce, napravijo vojaki, ki preneso nekoliko več solnce, rov, širok 2 cm, skozi katerega potem maršira vsa vojska. Kadar jih nanese pot čez večje ozemlje, ki je obsevano od solnca, pa zgrade predor, ki, namočen s slino od mravelj, postane tako trden kakor cement. Večinoma pa marširajo, v kolikor jih pot ne vodi skozi džunglo, sama po noči in ob oblačnih dnevih. Proti vodi so te mravlje popolnoma neobčutljive. Če nalete na tekočo vodo, vojaki v par minutah najdejo pravo mesto za prehod. Mravlje se zberejo na kupe in napravijo za pest debele krogle, slabotne v sredi, močnejše na zunanji strani. Zavale se v vodo, ki jih nese počasi proti drugemu bregu. Prvi krogli slede nadaljne in ves rod je v kratkem času na drugi strani vode.

Najbolj zanimivo pa je, da so te mravlje popolnoma slepe.

„Slika pustolovca“

Mesto Dresden ima svojo senzacijo, ki ni nikakr kriminalna zadeva, ampak popolnoma nedežna zgodba, ki pa je povzročila precej smeha v tamkajšnji javnosti. Glavni osebni sta pravzaprav neki znan veleindustrijalec, ki je ob enem celo komercialni svetnik, in pa mlad, do sedaj še popolnoma neznan slikar. Ob priliki neke svečanosti je komercialnemu svetniku neka njegova prijateljica predstavila mladega slikarja in ga prosila, naj podpira talentiranega umetnika. Gospod komercialni svetnik, ki čuti v sebi nekaj meceneke žilice, je res v to privolil in naročil slikarju, naj ga slika, za kar bo dobil honorar 2000 mark. Z ognjem in čopiči je šel mladi slikar na delo in v začetku avgusta je bila slika gotova. Mladi slikar je čakal le še na 2000 mark. Gospod komercialni svetnik pa se je premislil, ker mu je bilo žal za 2000 mark, ki jih je obljubil izplačati slikarju. Da bi mu ne bilo treba plačati, je dejal, da portret ni njemu podoben in da za tako sliko ne bo plačal nobenega denarja. Mladi slikar je bil radi tega zelo potr in razočaran, toda kaj je hotel. Le nekaj je še naprosil gospoda komercialnega svetnika, naj mu napiše potrdilo, da slika res ni njemu podobna in da mu tega noče izplačati honorarja. Slikar je meljeval svojo prošnjo s tem, da bo pokazal pismo svoji teti, od katere si je izposodil nekaj denarja, katerega ji pa sedaj ne more vrniti, ker ni dobil za svojo sliko nič honorarja. Prav rad je industrijalec izpolnil slikarjevo željo in je bil zelo vesel, da se je na tako lep način odkrižal svoje obljube.

Koncem avgusta pa je neki trgovec z umetninami razstavil v svojem salonu slike malo znanih mladih slikarjev. Obiskovalci te razstave so se silno smejali portretu, ki je bil zelo podoben znanemu gospodu komercialnemu svetniku. Pod sliko pa je bil napis:

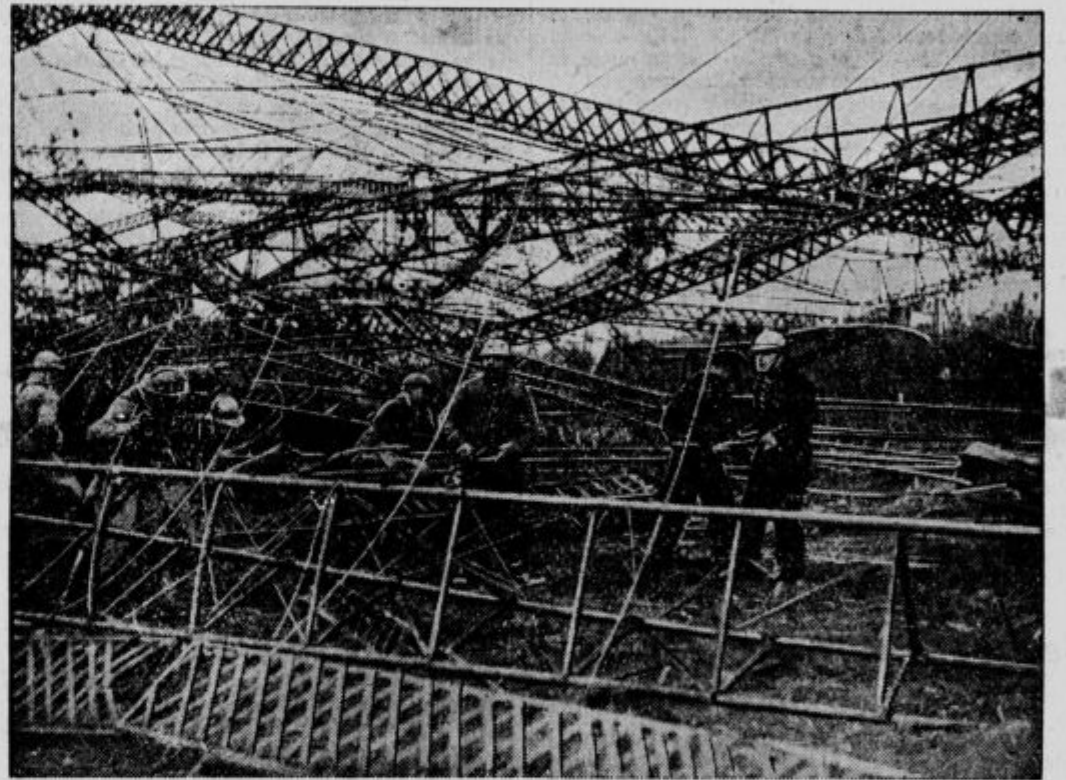

K vladni krizi v Romuniji, Romunski kralj Karol je poveril sestavo nove vlade dosedanjemu znanemu ministru Mironescu-u (na levi). Na sliki na desni vidimo dosedanega poljedelskega ministra Mihalaha, kateremu je kralj najprej ponudil sestavo vlade, pa je ponudbo odklonil.

547 smrtnih obsodb v Rusiji

Tekom osmih mesecev.

Iz Moskve poročajo, da so GPU in sovjetska sodišča v Rusiji tekom osmih mesecev obsodila na smrt 547 oseb. Samo v preteklem mesecu je bilo na podlagi sodnih razsodb ustreljenih okrog 100 oseb. Skoro vsi so bili obsojeni radi tako zvanega protirevolucionarne delovanja.

Francoski vojaki in gasilci demontirajo ogromno ogrodje ponesrečenega zrakoplova R 101.

»Slika pustolovca«. Tudi gospod komercialni svetnik je kot »mecen« sam obiskal razstavo. Silno pa se je razjezil, ko je zagledal na razstavi svojo sliko in pod njo tako sramotilen napis. Zahteval je, naj razstavljalec takoj odstrani sliko iz svojega salona. Poleg tega je še istega dne po svojem odvetniku vložil tožbo. Toda, čeprav se je ta trudil in mučil, da bi dosegel ugodno rešitev za svojega klijenta, vendar ni prodril, kajti pismo gospoda komercialnega svetnika je dokazovalo popolno nedolžnost mladega slikarja. Končno ni gospodu komercialnemu svetniku preostajalo drugega, kakor da se začne pogajati s slikarjem in razstavljalcem. Toda slikarju in trgovcu z umetninami je bilo 2000 mark, ki jih je ponudil gospod komercialni svetnik za to, da se slika odstrani iz salona in prepusti njemu, premalo. Končno so se pogodili za 4000 mark in gospod komercialni svetnik je postal lastnik slike, ki so jo seveda takoj odstranili iz salona. Gospod komercialni svetnik pa se je zaklel, da ne bo nikoli več »pomagal« kakemu slikarju.

Pregoreči

Mali holandski otok Taori Peng v malajskem arhipelu ima vnetega in gorečega misijonarja, ki je spreobrnil vse prebivalce otoka. Nekega dne pa se je javil pri misijonarju odposlanec prebivalstva z resno prošnjo, naj bi misijonar v bodoče vpeljal še drugo nedeljo v tednu; vsi prebivalci sveto obljublajo, da bodo tudi na to drugo nedeljo vedno točno pri službi božji. Svojo prošnjo utemeljujejo s tem, da je delo pri neki angleški tvrdki, ki ima zaposlenih večino tamkajšnjih domačinov, silno naporno, tako da je potreben saj še en dan počitka v tednu. Misijonarja je stalo precej truda, preden je domačine prepričal, da je kaj takega nemogoče.

DIŠAVE SLON

Radio

Programi Radio-Ljubljana!

Petek, 10. oktobra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Koncert radio-orkestra. Saksolon duet. Hawai jazz. 19.00 Prof. Lovro Sušnik: Francoščina. 19.30 Gospodinjska ura, gđc. C. Krekova. 20.00 Drago Ulaža: Športna ura. 20.30 Pester vester. Na harmoniko igra g. Rakuša. Ženski duet narodnih pesmi s spremljevanjem klavirja (gđc. Štefka Korenčanova in Vera Pirčeva). Šlagerje poje g. Mirko Premlič. 22.00 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 11. oktobra: 12 Dnevne vesti, plošče. — 13 Čas, plošče, borza. — 18 Koncert Radio-orkestra. — 19 Gospa Orthaber: Angleščina. — 19.30 Aktualna ura. — 20 Koroški večer. Sodelujejo: kvartet Glasbene Matice, operni tenorist g. Jože Gostič, pevski zbor »Ljubljanski Zvon«. — 22 Časovna napoved in poročila. — 22.15 Radio-orkester.

Drugi programi:

Sobota, 11. oktobra.

Belgrad: 17.30 Koncert Radio-orkestra. — 19.30 »Jugoslavanski jezik«, predava dr. Bulet. — 20 Violinski koncert. — 20.45 »Sveženj ključev«, komedija. — 21.30 Vokalni koncert g. V. Popovića. — **Budimpešta:** 17.25 Pesmi in saksolon. — 19.20 Igra v studiu; nato plesna glasba in prenos tonfilma. — 23 Koncert ciganskega orkestra. — **Dunaj:** 17.45 Pesmi. — 19.35 Koncert zabavne glasbe. — 20.30 O biserih — kožuhočinastih plaščih — o glasbi in točnih ženah. — Milan 12.15 koncert orkestra. — 19.30 Koncert zabavne glasbe. — 20.40 Prenos opere; nato plošče. — **Praga:** 18.30 Pesmi. — 20.25 Ljudski večer. — 22.30 Radiofilm. — **Langenberg:** 20 Zabavni večer; nato koncert plesne glasbe. — 21 »Mojstri jazz«. — **Rim:** 20.35 Veliki pestr koncert; nato jazz-orkester. — **Berlin:** 20.15 Večerni koncert ljudske glasbe. — 21 Kabaret. — **Toulouse:** 18.45 Koncert zabavne glasbe. 19.45 Pevski koncert. — 20.30 Koncert orkestra. — 21.60 Koncert lahke glasbe. — **Leipzig:** 19.45 Koncert zabavne glasbe. — 21 Kabaret. — 22.30 Plesna glasba.

Sodnik, ki je obsodil svojega starega »znanca«: »Upam, da vas ne bom več videl tukaj...«
Obsojenec: »Oho, gospod sodnik, ali že mislite na pokoj?«

Glas iz radia: »Naslednjih pet minut je posvečenih domači gospodinj. Gospa Korenova bo govorila o pripravi angleškega bifteka.«

Meščanska vojna v Braziliji. Revolucionarno gibanje v Braziliji je sedaj zajelo skoro vse združene države. Prišlo je že do težkih spopadov, pri katerih so posegla v boj tudi letala in topniške brigade. Slika na desni nam kaže dr. Prestesa, novoizvoljenega predsednika Brazilije, ki bi moral 15. novembra nastopiti svoje mesto in proti kateremu je v prvi vrsti naperjen upor. Zgornja slika na levi nam kaže mesto San Paolo, prvi cilj revolucije, kije izbruhnila na jugu Brazilije. — Spodaj: Parlament v Rio de Janeiro, glavnem mestu Brazilije.

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par Najmanjši oglas - 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamke! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Sluzbodobne

Blagajnika
poštenega, starejšega vpo-kojenca, dobrega raču-narja, sprejemem takoj. Če je sam, dobi tudi pristo- stanovanje. Samo lastno- ročno pisane ponudbe na naslov, ki se dobi v ogl. oddelku »Slovenca« pod št. 11623.

Pouk

Šoferska šola
prva oblast. konc., Ča- mernik, Ljubljana, Dunaj- ska c. 36 (Jugoauto). — Tel. 2236 Pouk in prak- tične vožnje.

Stanovanja

Stanovanje,
mansardno, 2 sobi, kabi- net, pritlikline, blizu Sv. Kristofa, se odda takoj ali 1. novembra. Vsa po- jasnila v upravi »Sloven- ca« pod št. 10.731.

Stanovanje
lepo, solčno, obstoječe iz 2 sob, kabineta, kuhinje, kopalnice, balkona in drug- ih pritliklin, oddam s 1. novembrom, Dermotova 33

Enosobno stanovanje
s kabineto in pritlikli- nami v neposredni bližini Ambroževega trga iščem za takoj. - Ponudbe pod »Učiteljica« na upravo.

Trisobno stanovanje
kuhinja in pritlikline, se odda takoj ali po dogo- voru. Naslov pove upra- va »Slov.« pod št. 11600.

Vnajem

Gostilna in mesnica
se odda v najem po ugod- ni ceni v večjem promet- nem kraju na Dolenjskem v bližini mesta. Ponudbe na podruž. »Slovenca« v Novem mestu.

Objave

Licitacija
4 konj z opremo, lažjih in težjih voz, sani in po- dobnih predmetov se vrši v nedeljo, dne 12. okto- bra ob 2 popoldne na postaji Bistrica - Mokro- nog pri restavraciji Bo- židar Zajcu.

Preklic
Podpisani Josip Schulz nisem plačnik za dolgo- ve, ki bi jih napravila moja žena Angela Schulz, stanujoča na Karloški ce- sti v Ljubljani. Pravtako ni moja žena upravičena prodajati katerekoli stvar. — Josip Schulz.

Posrestva

Posrestvo z gostilno
deželsko, zemlje 13 ora- lov, proda za 142.000 Din Posredovalnica Maribor, Sodna ulica 30.

Pekarija, posrestvo
5 oralov, v trgu, proda za ceno 135.000 dinarjev Posredovalnica Maribor, Sodna ulica 30.

Vilo

popolnoma novo, enoad- stropno s 6 sobami, ko- palnico in vsem drugim komfortom in pritlikli- nami, kakor z velikim sad- nim in grednim vrtom na krasni in solčni legi, bli- zu Leonišča v Ljubljani, oddam v našem, event. tudi prodam. Najemnina samo 3000 Din. Pogoje in naslov pove g. dr. Trep Lucij, odvjetnik v Ljubljani, Dunajska cesta 29.

Kupim hišo

vsaj s tremi - štirimi so- bami in pritliklinami na periferiji mesta; najraje v Mostah. Brez posredoval- ca. Ponudbe z opisom in navedbo najnižje cene na upravnitvo »Slov.« pod geslom »Dober kupec« št. 11624.

Trgovina

z meš. blagom, 30 let ob- stoječa, v večjem kraju se takoj proda z blagom in inventarjem. Zraven tudi lepo stanovanje. Do- pise na upravo »Sloven- ca« pod »Dobra pozicija«

Lepo vilo

z velikim vrtom in gara- zo v Ljubljani prodam. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11612.

Glasba

Kompletna godba
na pihala, 13 instrume- tov, dobro ohranjena, se prodaja. Ponudbe staviti na Prostov. gasilno društvo Crna pri Prevaljah.

Schnabel

dober, črn klavir poceni prodam. - Bajde, Gospo- svetska c. 12, dvorišče, od 8 do 12.

Klavirji

Svarim pred nakupom navideznega blaga cenih klavirjev!
Kupite na obroke od 400 Din

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Höpfl, Stingl ori- ginal, ki so nesporno naj- boljše (lahka, precizna me- hanika) Prodaja jih iz- ključno le sodni izvede- nec in bivši učitelj Glas- bene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3.
Najcenejša izposojalnica

Kupimo

Ratno štetu
tudi posamezne obvez- nice kupi Upravnitvo Merkur, - Selenburgova ul. 6-II, telefon 30-52.

3 skobelnike

mizarske, dobro ohranje- ne, kupimo, Ponudbe z navedbo dimenzij in naj- nižje cene je poslati na: Remec-Co., Duplica pri Kamniku.

Bordeaux steklenice

a 7/10, 35/000 ter butelj- ke šampanske in različne druge steklenice kupi Fr. Kham, Miklošičeva c. 8.

Fižol

Ribničan, mandalon, pre- peličar, koks, kupuje: »Proda«, Prečna ulica 6, Ljubljana.

Srečke italijanskega Rdečega križa

kupimo. - Upravnitvo »Merkurja«, Selenburgova ulica 6/II, telefon 30-52.

Obrt

Portugalko

pristno štajersko od vi- nogradnika g. dr. Slavika in Bizelskega, toči go- stilna »Cebav« v Št. Vidu nad Ljubljano.

Mlinariji!

Rš. prosa, ajda in lesmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24. Veletrgovina žita in moka.

za-
Ia tril premog
mha drva
ali koks
kličite št. 3056
oz. naročite v
Wolfovi 1 pi
Dom. Lebin

5 preizkusen!

se izvrši pri vsaki partiji mela, predno gre v promet

Uspeli v 4 dneh

MELEM LAMICO

„Smrt žuljem“

odpravlja žulje, bradavice, trdo kožo. Siguren učinek brez bolečin. Ne ovira pri hoji. Dobi se povsod.

LAMICO drogerija

BEOGRAD
Knež Mihajlova ulica 14

Prodamo

Drva, odpadki

od žag se dobijo v vsaki količini pri tvrdki Ivan Šiška, tovarna parket v Metelkovi ul. 4. Tel. 2244.

Deske

III.a za obijanje kratke za mizarje oblane za podo prodaja po zelo nizki ceni »Ilirija«, Dunajska c. 46. Telefon 28-20 in 25-95.

Moška zim. suknja

in obleka, zelo dobro ohranjena, poceni napro- daj. Marija Jelenič, Ljub- ljana, Stara pot (nad ki- sarno).

KASEIN

lastnega izdelka prodaja v velikih množinah
Središnja maslarna Djakovo.

Novi raglan

mora biti lepe zunajnosti. Kroj mora biti masiven in širok, da ima široke reverje, lep velik ovratnik zadostne dolžine in velike višite žepe. Robovi raglana naj bodo pošiti. Lahko se nosi z ali brez pasu z dvema ali tremi pari gumbov. Blago naj bo težko, debelo, izrazito vzorčasto v močnih solidnih barvah. Pritikline naj so take, da drže fazono modne linije.

Take raglane dobite pri nas v veliki izbiri in za vse velikosti že za dinarjev

450°-
Raglan iste moderne fazone iz dražje tkanine dinarjev

550°-

Za zunanje naročnike zadostuje označba številke 46, 48 itd. do 54. Odpošilja se franco po pošti. Suknja se lahko zamenja ako ne odgovarja.

Opomba: Nizka cena naj ne odbije gospodov, ki izdajajo navadno več za svojo garderobo. S tem raglanom ste dobro oblečeni. Nizka cena ne gre na škodo kvalitete, temveč je sad racionalne nabavne organizacije.

Trgovska in odpremna hiša
Kastner, Ofner, Zagreb

Kdor še nima, naj zahteva brezplačno naš novi katalog!

Grabom moka
se zdravniško priporoča ljudem, ki trpijo na pre- bavi in vsem, ki uživajo velik mesa. Razpošilja po 5 kg za 40 Din po poštnem povzetju Pavel Sedelj, umetni mlin, Ja- vornik, Gorenjsko.

Vaši brki
so podobni ožgani travi, ker se vedno kadite. Ni- koprost, ki stane franco 76 Din, Vas odvadi takoj. Lindič, Ljubljana, Komen- skega 36.

Double modni kamgarni sportni
za fine obleke in suknje
Velika izbira, ugodne cene
R. MIKLAVC „Pri Štoli“
Ljubljana
Lingarijeva ulica - Medar- ska ulica - Pred Školjto

TRANSMISIJE
osi, jermenice, ležišča, konzole, sklopke, zobčanike —

TRAVERZE
tračnice, U-železo, pločevino, cevi, jeklo in drugo rabljeno a uporabno železo prodaja ceno

»JUGOFURDA« Miroslav Kras, Zagreb, Mira- mski podvoznjak. Tel. 66-49. — Isto podjetje kupuje vse vrste starih kovin in autogume.

Razpis stavbnih del

POKOJNINSKI ZAVOD ZA NAMEŠČENCE V LJUBLJANI razpisuje oddajo

težaških, zidarskih in železobetonskih del

za gradnjo nove stanovanjske hiše v Celju ob Razlagovi, Vrabčevi in Kolenčevi ulici.

Vsi potrebni podatki se dobijo od 10. oktobra dalje med uradnimi urami pri ravnateljstvu zavoda, Gledališka ulica št. 8, III. nadstropje, ter pri gradbenem uradu mesta Celje proti povračilu stroškov 100 Din.

Zapečateni in pravilno opremljene ponudbe je vložiti pri Pokojninskem za- vodu do ponedeljka, dne 20. oktobra 1930 do 12 dopoldne.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1930.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Hans Dominik: **Moč treh** 7
Roman iz leta 1955.

»Brodovje, G'...«
»Letala na Grenlandiji so z njim opremljena.«
Samo ta državni svet je vedel za skrivnost, da so nove zračne križarke založene z bombami, ki bi po upo- rabni razširile milijarde in milijarde kužnih klic kolere po zraku. Se ni bilo prilike, da bi bili preizkusili ve- liko bakterijsko vojno. Toda ameriški strokovnjaki so si mnogo obetali od nje.

»Brodovje, P'...«
Porogljiv smehljaj je zaigral okrog sicer tako ne- premičnih diktatorjevih ust, ko je izgovoril te be- sede. Že več kot leto dni so ležali angleški bankovci v znesku več stotih milijard funtov šterlingov v tajnih kletah ameriške državne zakladnice. Od tisočark do najmanjših zneskov. Vse tako izborno ponarejeno, da bi sama angleška Narodna banka morala smatrati te bankovce za prave. Brodovje »P« je imelo nalogo, da raztrosi takoj po izbruhu vojne te množine angleške- ga papirnatega denarja po celem svetu, kjer so trgo- vali Angleži in kjer so sprejemali angleški denar. To brodovje je imelo s svojim delom angleško denar- stvo v malo dneh docela razmajati. Toda brodovje »P« je bila še večja državna tajnost nego brodovje »G«. Angleški volhuni so izvohali le, da je namenjeno za propagando in da bo v slučaju vojne metalo preko sovražnih črt v velikih množinah pozive, kakor jih je vpeljal v vojskovanje omikanih narodov najprej Wo- odruf Wilson.

»Brodovje, P' ima vaje med Richmondom in Nor- folkom,« je rekel suho admiral Nicholson.
Vsakdo v dvorani je vedel, da je ta kraj oddaljen petnajst letalskih minut od shramb državne zaklad- nice.
Cir je znova izpregovoril.
»Kako dolgo bo še trajalo, da bo naša podmorska postaja na afrikanski obali povsem zavarovana? Rok je potokele že pred tednom.«
Pri teh, dokaj ostro govorenih besedah se je mor- nariški načelnik nehotе vzravnal.
»Težkoče so bile večje, nego smo jih pričakovali, gospod predsednik.«
»Ali lahko navedete točno dan?«
»Ne. Vendar pa nikakor ne bo trajalo dlje, kakor do konca tega meseca.«
»Hm... potem torej, gospodje... potem bomo videli, da je pristal R. F. c. 1 ob primernem času v Angliji.«
Vstopil je pobočnik in zašepetal predsedniku ne- kaj na uho.
»Dobro, pridem.«
Predsednik je vstal, seja je bila končana.

Pod sinjim popoldanskim nebom je hitela sre- borno lesketajoča točka proti Beli hiši v Washingtonu, se večala, pokazala zarezane obrise vladinega letala in se polahko spustila na streho poslopja.
Kot edini potnik je zapustil dr. Edvard F. Glosin letalo. Pri hoji je vlačil nalahno svojo levo nogo za seboj in stopal mimo vojaških postav telesne straže. Na stopnicah in na hodnikih so stali liki drevesa dolgi plavalasi fantje iz zapadnih žitnih držav v svojih sli-

kovitih uniformah. Stražili so predsednika-diktatorja kakor prej grenadirji potsdamske straže pruske kra- lje ali korenjaki Oliverja Cromwella.
V prvi sobi je našel doktor diktatorjevega po- bočnika in mu naročil, naj ga prijavi. Komaj je mi- nila slaba minuta in že je diktator stopil iz zboro- valnice in stal pred njim. Po površnem pozdravu ga je povabil, naj gre z njim v pisarno.
»Kdo je Logg Sar?«
Dr. Glosin je začutil nedoločno pretujo, ki je ti- čala v vprašanju in stopil za korak nazaj.
»Logg Sar... je Silvester Bursfeld.«
Globoka osuplost se je izražala na Stonardovem obrazu.
»Bursfeld... ki je bil zaprt v angleškem To- werju?«
»Ne, njegov sin. Očetu je bilo ime Gerhard.«
»Imam dober spomin. O sinu Gerharda Bursfel- da mi niste nikoli omenili. Zakaj ne?«
»Jaz sam vem zanj šele tri mesece.«
»In jaz izvem to šele danes?«
Cir Stonard je stopil tik do doktorja. Prešinil ga je s pogledom, da je njegov obraz še pobledele za spo- znanje.
»Razložite!«
»Bilo je pred približno tremi meseci... Mudil sem se nekaj časa v Trentonu, da bi delal v svoji delavnici in hiši neke mister Harte na nekem poskusu. Nekega dne pride mlad inženjer, ki je zaposlen v trentonskih državnih podjetjih, k ge. Hartejevi in vpraša po njenih družinskih razmerah. Pri tem se izkaže, da je bil umrlí mož ge. Hartejeve polubrat Gerharda Bursfelda.«

KAJ PRAVI TOMAŽ BATA?

„Narodno gospodarsko nalogo vrši najbolje tisti, ki prodaja svoje proizvode po kar najnižji ceni, plača pa svojim sodelavcem najvišjo mogočo plačo“.

Z delom hočemo pripomoči napredku in ureditvi gospodarskega vprašanja.

Danes nam je mogoče delati z najmanjšim dobičkom zato, ker se je s pravilnim vodstvom države dinarska vrednost popolnoma stabilizirala.

Od 9. oktobra prodajamo v vseh naših prodajalnah:

Vse moške čevlje od ševroja, laka ali boksa, kateri so na podplatu žigosani	Din 269'-	za Din	249'-
Vse moške delavne čevlje, kovane od nepremočljive juhte, ki so žigosani na podplatu	Din 199'-	za Din	169'-
Vse ženske čevlje s kožno peto kombinirane iz boksa, laka ali semiša, ki so na podplatu žigosani	Din 229'-	za Din	199'-
Vse ženske čevlje, s kožno peto od črnega ali rujavega boksa ki so na podplatu žigosani	Din 199'-	za Din	169'-
Vse luksuzne ženske čevlje iz ševroja, bokskalfa, laka ali jelenskege usnja, ki so na podplatu žigosani	Din 229'-	za Din	199'-
Otroške čevlje iz laka, boksa ali nepremočljive juhte po velikosti	Din 59'-	za Din	99'-
	129'-	Din	149'-

Nimamo dražjih moških čevljev od Din 249'-

Nimamo dražjih ženskih čevljev od Din 199'-

Posetite naše prodajalne sami in prepričajte se!

Bata